

BizdenHaberler

NİSAN 2020
SAYI 482

İ Y İ L E Ş E C E Ğ İ Z

İYİLEŞECEĞİZ.
BU DA GELDİ, KABUL.
AMA BU DA GEÇECEK, MECBUR.

İYİLEŞECEĞİZ.
SAĞLIĞIMIZA TEKRAR KAVUŞACAĞIZ.
BİZ İNSANLAR. BİZ ÜLKELER. BİZ KOCA DÜNYA...
ÖZENLE, SABIRLA.

İYİLEŞECEĞİZ.
YALNIZCA BEDENLERİMİZLE DEĞİL, DÜŞÜNCELERİMİZLE,
DAVRANIŞLARIMIZLA DA İYİLEŞECEĞİZ.
EVLERİMİZDE İSTER EKRLANLARDAN İÇERİ,
İSTER PENCERELERDEN DIŞARI BAKALIM...
DAHA NET GÖRECEĞİZ, ÖLÇÜP BİÇECEĞİZ.

DAHA İYİ İNSANLAR OLACAĞIZ BUGÜNLERİN SONRASINDA.
HİÇ OLMADIĞIMIZ GİBİ ÇIKACAĞIZ SOKAKLARA.
DAHA İYİ EVLATLAR, EBEVEYNLER, BİREYLER,
KURUMLAR OLARAK.
DAHA SAĞDUYULU, DAHA İYİ KARARLAR ALARAK.

İYİLEŞECEĞİZ.
ŞU AN İÇİN YAN YANA GELEMESEK DE
HERKESİ YANIMIZDA HİSSEDEREK.
HEPİMİZİN ASLINDA AYNI MAVİLİKTE YAŞADIĞINI,
AYNI GEZEĞENİN ÇOCUKLARI OLDUĞUMUZU BİLEREK.

HEP BİRLİKTE... İYİLEŞECEĞİZ.

Sevgili çalışma arkadaşlarım ve değerli okurlarımız,

Hepimiz tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs salgını nedeniyle olağanüstü günler yaşıyoruz. Bu yoğun belirsizlik döneminde herkes gibi sizin de kaygılı ve endişeli olduğunuzu tahmin edebiliyorum. Bununla birlikte inanıyorum ki hiçbirimiz kaygılarımızın, azmimizi ve irademizi ele geçirmesine izin vermeyeceğiz. Salgın karşısında güçlü ve etkin bir duruş geliştirmek ve bu günleri atlatıp yeniden refaha ulaşmak için ihtiyacımız olan cesaret ve ilhamı Ülkemizin tarihinde ve değerlerimizde bulabiliriz. Ne savaşlardan ve zorlu süreçlerden geçtik; nice badireleri, imkânsızlıkları aştık. Her defasında inançla ve kararlılıkla yolumuza devam ettik. Bu zor günlerde kurucumuz merhum Vehbi Koç'un "Ülkem Varsa Ben de Varım" düsturu Koç Topluluğu olarak bizim en önemli itici gücümüz oldu. Yine öyle olacak. Şimdi küresel bir salgınla mücadele ediyoruz; elbette kolay değil, kolay olmayacak. Alışkanlıklarımız ve hayatımız değişecek; bu salgınla beraber ve sonrasında yeni iş yapma yöntemleri geliştirmemiz, yeni koşullara uyum sağlamamız gerekecek. Ama unutmayın biz 100 yıla yaklaşan tarihiyle, güçlü değerlere sahip büyük bir aileyiz. Bu krizden de yeni şeyler öğrenerek çıkacağız.

Geçtiğimiz hafta çalışanlarımız, bayilerimiz ve yetkili servislerimize gönderdiğim mesajda da altını çizmiştim; koronavirüs kaynaklı risklere karşı ilk günden itibaren Dünya Sağlık Örgütü'nün, bilim insanlarının ve Sağlık Bakanlığımızın yönlendirmelerine uyarak, çalışma arkadaşlarımızın sağlığı için tavsiye edilen tüm tedbirleri aldık. Sürecin başında kurduğumuz Kriz Yönetim Merkezi aracılığıyla şirketlerimizle birlikte gelişmeleri yakından takip ederek uygulamalarımızı ihtiyaca göre sürekli güncelliyor; muhtemel tüm senaryoları derinlemesine değerlendirip hazırlıklarımızı yapıyoruz.

Bu vesileyle siz çalışma arkadaşlarıma ve iş ortaklarımıza, koronavirüsle mücadele ettiğimiz bu zor günlerde göstermiş olduğunuz özverili çalışmalar ve üstün gayretler için tekrar teşekkür ederim. Bir teşekkür de Topluluk Şirketlerimize... Salgının ülkemize yayılmaya başladığı ilk günden itibaren toplum yararını gözeterek pek çok çalışma gerçekleştirdiler. Tek tek her şirketimizin toplum ve çalışan sağlığı için aldığı ve almaya devam edeceği inisiyatiflerle ve her birinizin yaptığı katkılarla gurur duyuyorum. Ayrıca Koç Topluluğu olarak milli birlik ve dayanışma içinde bugünleri atlatacağımız inancıyla Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı tarafından başlatılan "Milli Dayanışma Kampanyası'na Yapı Kredi, Tüpraş, Opet ve Aygaz'ın desteğiyle toplam 20 milyon TL katkı sağlıyoruz.

Bu şekilde el birliğiyle ve birbirimizi destekleyerek bu günleri geride bırakacağımıza yürekten inanıyorum.

Tüm bu zor koşullarda enerjimizi elbette hayatı ve üretimi devam ettirmeye harcıyoruz. Geçtiğimiz günlerde Koç Holding Olağan Genel Kurul Toplantımızın 56.'sını da gerçekleştirdik. Tüm sağlık tedbirlerinin üst düzeyde alınarak gerçekleştirildiği kurul toplantısında 2019 yılını tüm yönleriyle değerlendirdik. Bu değerlendirmenin bir özetini bu sayımızda bulacaksınız.

Koronavirüsün etki alanı yayıldıkça salgının ekonomik ve psikolojik boyutları da dalga dalga kendini hissettirmeye başladı. Bu da bize, hastalıkla mücadeleye daha geniş bir perspektiften bakmamız ve ivedilikle doğru tespitlerde bulunmamız gerektiğini gösteriyor. Bizden Haberler'in bu sayısında bu gerçeği gözetenek her yönüyle bir "koronavirüs" dosyası hazırladık: küresel salgının ilk ekonomik etkilerini ele aldık, Koç Üniversitesi'nin değerli öğretim üyelerine salgından çıkarılabilecek dersleri ve geleceğe yönelik tahminlerini sorduk. Araştırmacı Bekir Ağır ile yaptığımız röportaja kendisinin salgınla ilgili görüşlerini de eklemeyi ihmal etmedik. Olağanüstü tedbirler aldığımız bu dönemde Dergimizi size basılı olarak ulaştırmamanın daha doğru olacağını düşündük. Bizden Haberler'i bu süreçte sizlerle dijital ortamda buluşturacağız.

Biliyorum bu günlerde sabırlı ve dirençli olmak her zamankinden daha da zor... Ama sizlerle birlikte bu sınavdan metanet ve başarıyla geçeceğimize inancım büyük. Dayanışma içinde ve umut ederek bunun üstesinden gelebiliriz. Ülke olarak, bireyler olarak umudumuzu yitirmeyecek, moralimizi bozmayacağız. Bu inançla çalışmaya, üretmeye ve hayatımızı sürdürmeye devam edeceğiz. Böyle davranmayı sürdürürsek iyileşeceğiz. Yalnızca bedenlerimizle değil, düşünce ve davranışlarımızla da iyileşeceğiz. En yakın zamanda güzel günler görmek dileğiyle...

Ailenizle birlikte hepinize sağlıklı günler diliyorum.

Sevgi ve saygılarımla,

Levent Çakıroğlu

BU

NELER OLDU?

Koç'ta koronavirüse karşı el birliği

5

11

YAKIN PLAN

Küresel ekonomide koronavirüs sarsıntısı

Koç Üniversitesi akademisyenlerinden krizin öğrettikleri ve gelecek için ipuçları

Bekir Ağırdir: "Küresel Ara Buzul Dönem"de yaşamak...

SA-

YAŞAM

"Kaygılanma değil güçlenme ve evrilme zamanı"

Sorumlu felsefe: Etik Yaşam

29

35

MOLA

İnsanlığın çevrimiçi macerası başladı

DA

İmtiyaz Sahibi Koç Holding A.Ş. adına Levent Çakıroğlu (Sahibi) Genel Yayın Yönetmeni Oya Ünlü Kızıl Sorumlu Yönetmen Şeniz Akan
Yayın Koordinatörü Tuğçe Kutlu Serintürk Yayın Kurulu Mustafa Kemal Çolak, M. Dumrul Sabuncuoğlu, Nihal Köz
Yayınlar Direktörü M. Dumrul Sabuncuoğlu Direktör Nihal Köz, Neslihan Böle Arslan Editörler Berna San, Biray Anıl Birer, Yasemin Balaban, Arzu Erdoğan, Özlem Kapar Bayburs, Mine Akverdi Denктаş Tasarım ve Uygulama Overteam, Nurcan Baş, Engin Kuru
Fotoğraf Editörü Hüseyin Serdar Öngen

Overteam Bilgi Teknolojileri İletişim ve Reklamcılık Ltd. Şti. 19 Mayıs Mahallesi Veteriner Hilmi Sokak Hilmi Palas Apt. No:4 K:1 D:4 34363 Şişli, İstanbul T: 0212 252 74 25 overteam.com
Baskı ve Cilt (Matbaa) İRM Dijital Matbaa A.Ş. Şerifali Mahallesi Şehit Sokak No:49 Ümraniye, İstanbul T: 0216 466 74 98 Yayın Türü Yaygın Yerel Süreli Yayın Süresi / Dili Aylık / Türkçe

BU DERGİDEKİ
YAZI VE GÖRSELLER
KAYNAK BELİRTİLEREK
KULLANILABİLİR.

KOÇ'TA KORONAVİRÜSE KARŞI EL BİRLİĞİ

DÜNYA VE TÜRKİYE'NİN KORONAVİRÜS SALGINI NEDENİYLE SON DERECE KRİTİK GÜNLERDEN GEÇTİĞİ BU DÖNEMDE KOÇ TOPLULUĞU ŞİRKETLERİ, FAALİYETLERİNİ ÇALIŞANLARININ VE TOPLUMUN SAĞLIĞINI ÖN PLANA ALACAK ŞEKİLDE GÜNCELLEDİ. BAZI FABRİKALARDA ÜRETİME ARA VERİLMESİNİN YANI SIRA, BAZILARINDA HİJYEN KURALLARI VE SOSYAL MESAFEYİ ARTIRAN ÖNLEMLER UYGULANARAK TOPLUMA VERİLEN HİZMETLERİN AKSAMAMASI İÇİN "ÇALIŞMAYA VE ÜRETMEYE DEVAM" KARARI ALINDI. MİLLİ BİRLİK VE BERABERLİK RUHUyla HAREKET EDEN KOÇ HOLDİNG, TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI TARAFINDAN BAŞLATILAN MİLLİ DAYANIŞMA KAMPANYASI'NA 20 MİLYON TL İLE KATKI SAĞLARKEN, TOPLULUK ŞİRKETLERİNİN HER BİRİ SAĞLIK VE YAŞAM ALANLARINA DESTEKTE BULUNDU.

Otomotivden beyaz eşyaya, akaryakıttan bankacılığa kadar pek çok sektörde hizmet veren Koç Topluluğu, salgına karşı geniş çaplı bir dizi eylem planını hayata geçirdi. İşe bünyesinde bir Acil Durum Kriz Koordinasyon Merkezi oluşturmakla başlayan Topluluk, sürecin en başından beri faaliyetlerini bu merkezden çıkan kararlar doğrultusunda koordineli bir şekilde sürdürüyor. Çalışma arkadaşları,

bayiler, yetkili satıcılar ve müşterilerinin sağlığını her şeyin üzerinde tutan Koç Topluluğu, bu amaçla hijyen konusunda alınan önlemleri en üst düzeye çıkardı, bazı fabrikalarında Avrupa ülkelerinden yapılan tedarik ve teslimat süreçlerinde yaşanan aksamalar nedeniyle üretime ara verdi, bazılarında sosyal mesafeyi koruyarak üretime devam etti. Grup şirketlerinin her kademesinde gerçekleştirilen önlemler bununla

sınırlı kalmayarak müşterilerin hayatını kolaylaştıracak kampanyalar düzenlendi. Sosyal medya hesaplarından verilen destek ve bilgilendirici mesajları ise bugünlerde en çok ihtiyaç duyduğumuz toplumsal birliktelik ve dayanışmayı pekiştirmesi açısından oldukça anlamlıydı. Topluluk şirketlerinin bugüne kadar gerçekleştirdiği çalışmalarından bazılarını sizler için derledik.

Toplumsal dayanışmaya dikkat çeken Koç Holding'in hazırladığı #iyileşeceğiz filmini sosyal medya hesaplarından ve <https://www.instagram.com/p/B-XUr4iBJhX/> linkini tıklayarak izleyebilirsiniz.

NELER OLDU?

Arçelik - Beko

Ülkemize ve insanımıza karşı sorumluluk bilincine sahip diğer Topluluk şirketleri gibi hareket eden Arçelik, sağlık sektörünün koronavirüs salgını ile ortaya çıkan ihtiyaçlarına solunum cihazı üretimiyle destek olma kararı aldı. Buna göre Arçelik, Aselsan ve Baykar ile birlikte Biosys'in geliştirdiği mekanik ventilatörü seri üretime uygun hale getirdi. Sağlık sektörüne yönelik bir başka desteği de 170 hastanedeki sağlık personellerine çamaşır ve kurutma makineleri, fırın, çay, kahve ve tost makineleri göndermesi oldu. Bununla birlikte "Önce Büyükler" kampanyası düzenleyerek servis ve montaj hizmetlerinde 65 yaş üstü müşterilerine öncelik tanıdı ve isteyen olduğu takdirde, yanlarına gitmeden önce market alışverişlerini de yaptı. Ayrıca üretim, dağıtım ve montaj çalışmalarının hijyen koşulları çerçevesinde gerçekleştirmeye özen gösteren Arçelik, yetkili servislerinde eldiven ve maske takıyor, küçük ev aletlerinin ozonlayıp streçleyerek tüketiciye teslim ediyor ve yeni ürün alımlarında ürünlerin hijyen kurallarına uygun şekilde monte ediyor. Şirket, hijyen konusunda gösterdiği bu hassasiyeti sosyal medya paylaşımlarına da yansıtıyor. Ayrıca Arçelik, Türkiye genelinde bir süredir devam eden aile hekimlerine özel indirim kampanyasını haziran sonuna kadar sürdürmeye karar verdi. Arçelik gibi Beko da yetkili servislerinde müşterilerine maske ve eldivenle satış hizmeti veriyor. Küçük ev aletleri alımında ürünleri hijyen kurallarına uygun şekilde monte eden yetkili servisler, "Koronavirüs Riskine Karşı 14 Kural" broşürlerini gittikleri her eve bırakarak toplumda farkındalık ve bilinç yaratıyorlar. Küçük ev aletleri için evde servis hizmetine de imza atarak bu alandaki farkını bir kez daha gözler önüne seren Beko, 444 0 888 numaralı çağrı merkezini arayan tüketicilerin

Sağlık sektörünün koronavirüs salgını ile ortaya çıkan ihtiyaçlarına solunum cihazı üretimiyle destek olan Arçelik, "Önce Büyükler" kampanyasıyla da, servis ve montaj hizmetlerinde 65 yaş üstü müşterilerine öncelik tanıdı.

garanti kapsamındaki küçük ev aletleri ve süpürgeleri için evlere servis hizmetini ücretsiz sunuyor. Arçelik, salgın ile mücadele kapsamında sokağa çıkma yasağı uygulanan Pakistan, Bangladeş, Güney Afrika ve Rusya'da ki üretim ve satış faaliyetlerini geçici olarak durdurdu.

Aygaz

Aygaz Otogaz "Aracımızla gezmeye kısa bir ara veriyoruz. Bu aralar aracınızdan biraz ayrı kalmış olabilirsiniz. Merak etmeyin, yeniden yollara çıkacağız ama şimdilik evde kalın. Unutmayın ancak birlik olursak yol alırız" mesajlı videolar yayınlarak hastalıktan korunmak için bireysel izolasyonun ne denli önemli olduğu konusunda farkındalık yaratmaya çalıştı. Aygaz Tüpgaz ise bayiler ve online satış

kanalları vasıtasıyla bu zor günlerde de tüketicilerin hizmetinde... Abonelere yedek tüp alımlarında ödeme kolaylığı sağlamak amacıyla Yapı Kredi Bankası ile bayilere özel şartlarda kredi kartı ile yapılan taksitli ödemelerde destek olan şirket, insanların mümkün olduğunca evden çıkmamalarını sağlamak için online siparişlerde eve teslimat bedelini de kaldırarak her daim tüketicinin yanında olduğunu vurguladı. Aygaz ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı tarafından başlatılmış olan Milli Dayanışma Kampanyası'na 2 milyon TL bağışladı. Yaşadığımız bu günlerde en büyük ilacımızın su olduğu gerçeğinin altını çizen Pürsu, suyu açık bırakmayarak hepimiz için çok değerli olan suyun israfını önleyebileceğimize ilişkin post paylaştı.

NELER OLDU?

Bilkom

Takipçilerine sağlık ve form durumlarını izleyebilecekleri Fitbit uygulamasını sunarken, sosyal mesafeyi korumanın ve evde kalmanın önemine dikkat çeken post'lar paylaştı.

Divan Grubu

Virüsle mücadelede gece-gündüz demeden insanüstü bir çabayla çalışan sağlık çalışanlarına bir destek de Divan Grubu'ndan geldi. Divan İstanbul, Divan İstanbul City ve Divan Suites İstanbul G-Plus otellerini koronavirüsle mücadelede emek veren sağlık çalışanlarına açarak hepimizin gönlünü kazanan Divan Grubu "Bu olağanüstü zor günlerin neferi olan sağlık çalışanlarımızın yanındayız ve onlara minnettarız" açıklaması yaptı. Konuklarının seyahat planlarının önümüzdeki günlerde değişebilme ihtimalini göz önünde bulunduran Divan Otelleri, ön ödemeli rezervasyonlar da dahil olmak üzere tüm bireysel rezervasyonların ücretsiz değişiklik veya iptal hakkını yıl sonuna kadar uzatarak her daim misafirlerinin yanında olduğunun altını çizdi. Müşterilerini geçici bir süre ağırlayamayacak olan Divan Pastaneleri ve Divan Restoranları ise verilecek siparişler için evlere servis yapmaya devam ettiğini ilettiler.

Ford Otosan

Tüm dünyayı etkileyen koronavirüs salgınıyla ilgili olarak, üretim operasyonlarına ara veren Ford Otosan, Kocaeli ve Eskişehir Fabrikalarında üretime verdiği arayı 13 Nisan'a kadar devam ettirme kararı aldı. Ayrıca hastalıkla mücadelede ihtiyaç duyulan tıbbi malzeme üretimine destek olmak amacıyla 3D yazıcı ve basit kalıplarla komponent üretimine başladı. İlk yüz siperlikleri dağıtımını Kocaeli fabrikası çevresindeki pandemi hastanelerine yapan Ford Otosan, entübasyon işlemi sırasında kullanılmak üzere Aerosol

Box üretimine de başladı. Bu zorlu dönemde her zaman olduğu gibi kaliteli ve kesintisiz hizmet vermeye devam eden Ford Türkiye, bayilerinde temel temas noktaları olan satış ve servis süreçlerinde temizlik ve dezenfekte çalışmalarını hayata geçirdi. Ayrıca showroom'larını ve servis araçlarını düzenli olarak, test araçlarını ise kullanım öncesi ve sonrası dezenfekte ederek temizlik kurallarına büyük titizlik gösteriyor. Ford Trucks ise, sosyal medyadan "Bu günleri sosyal mesafemizi koruyarak atlatacağız" mesajını verirken, çevredekilerle 1,5 metre kuralını hatırlattı.

Inventram

Yüksek teknoloji yatırım şirketi, bu süreçte iletişimin ağırlıklı olarak sosyal medya mecralarından sürdürmeye çalışarak, sağlık çalışanlarına destek ve #iyleşeceğiz post'ları paylaşıyor.

Koçtaş

Tüm dünyayı etkileyen salgın nedeniyle Türkiye'nin dört bir yanında bulunan mağazalarının faaliyetlerine, çalışanlarının ve müşterilerinin sağlığını dikkate alarak geçici süreyle ara veren şirketlerden biri de Koçtaş oldu. Şirket bu süreçte, kotas.com.tr ve Koçtaş mobil uygulaması ile evlerdeki tüm ihtiyaçlara yönelik uygun fiyatlı geniş ürün gamını hijyen kurallarını gözeterek Edirne'den Kars'a 7/24 müşterilerine ulaştırmaya devam ediyor. Bunun yanı sıra 65 yaş ve üstü müşterileri için nakliye montaj hizmetlerini ücretsiz hâle getiren şirket, sağlık çalışanlarının hayatlarını kolaylaştırmak ve hastanelerde kullanılmak üzere gerekli ekipman ve malzeme desteği sağladı. Koçtaş, belediyelerle iletişime geçerek sokak hayvanlarına mama ulaştırmak için de çalışmalara başladı.

KoçAilem

Koç Topluluğu çalışanından bayisine,

emeklisinden öğrencisine özel hayatın her alanında ayrıcalıklı hissetmelerini amaçlayan KoçAilem platformu, bu süreçte, sağladığı avantajlarla dikkat çekmeye devam ediyor. Sosyal medya kanalları ve e-posta aracılığı ile Koç Topluluğu mensuplarıyla sürekli iletişim hâlinde olan KoçAilem, evde kalınan dönem boyunca birçok farklı alanda yapılabilecekler konusunda da öneriler sunuyor. Bunun yanı sıra "Ailem Güvende Tamamlayıcı Sağlık Sigortası" ile koronavirüsü teminat kapsamına alarak, 1 Temmuz 2020 tarihine kadar yeni poliçe alımlarında koronavirüs için bekleme süresini 14 gün olarak ilan etti.

KoçAkademi

Koç Topluluğu çalışanları ve ailelerinin gelişimi için kullanılan online eğitim platformu Koç Akademi, 2 binden fazla eğitim ve içeriğini ücretsiz olarak tüm Türkiye'nin erişimine açtı. Platformda; veri tabanı yönetimi, animasyon teknikleri ve web sitesi oluşturma gibi bilişim teknolojileri eğitimlerinin yanı sıra zaman yönetimi ve etkili iletişim gibi kişisel gelişime yönelik çok sayıda eğitim de yer alıyor. Koç Akademi'de, koronavirüsle ilgili kapsamlı ve güvenilir içeriklerin bulunduğu özel bir bölüm de yer alıyor. Ücretsiz bir şekilde kullanıma sunulan Koç Akademi'ye, kocakademi.com internet adresinden ve Koç Akademi mobil uygulamasından ulaşılabilir. Kullanıcılar, platformun mobil uygulamasını App Store ve Google Play Store'dan indirebilir.

Koç Topluluğu Spor Kulübü

Virüsle mücadele döneminde alınan önlemlere paralel olarak bünyesinde bulunan korunun kullanımı, Spor Şenliği müsabakaları, tüm etkinlikler ve saha kiralamalarını durduran Koç Topluluğu Spor Kulübü, yogadan pilatese, kick bokstan fonksiyonel antrenmanlarına ise Instagram hesabı üzerinden devam ediyor. Çocuklar için online jimnastik

NELER OLDU?

dersi de veren kulüp, bugüne kadar 16 farklı branşta 67 binden fazla kişiye ulaştı. Koç Topluluğu Spor Kulübü instagram hesabında online turnuvalar da tüm hızıyla devam ediyor.

KoçFinans

Hastalık nedeniyle yaşanabilecek ekonomik sıkıntılara karşı destek olmak için harekete geçen KoçFinans, yeni kredi talepleri için taksit ödemelerine 3 ay sonra başlama kolaylığı sunuyor.

KoçSistem

Tüm dünyanın içinde bulunduğu zorlu koşullarda çalışmaya devam eden doktorlardan sağlık personellerine, eczacılardan kuryelere tüm emekçilere sosyal medya kanallarından sonsuz teşekkür eden KoçSistem, "Evden Çalışma için İhtiyaç Duyulan Teknolojiler" webinar serisine devam ediyor. Bu kapsamda 7 Nisan'da "KoçSistem ile iş dünyasında Apple" başlığı ele alınacak. Aile Saati Sosyal Sorumluluk Projesi kapsamında "evde kal" çağrısına paralel aile ile kaliteli vakit geçirmeye yönelik, ev oyunları ve sanal müzeler öncelikli içerikler de oluşturan KoçSistem, çalışanların uzaktan daha güvenli çalışabilmeleri ve şirket ağına güvenli bağlanabilmeleri adına SSL-VPN kullanımlarına destek oldu.

Otokoç

İl Sağlık Müdürlüğü'nün yönlendireceği İstanbul'daki bazı devlet hastaneleri ile Amerikan Hastanesi ve Koç Üniversitesi Hastanesi'ne, sağlık çalışanlarının güvenle ikâmetlerine ve işlerine gidip gelebilmesi için Avis ve Budget olarak araç tahsisi gerçekleştirecek. Yine İl Sağlık Müdürlüğü'nün yönlendirmesiyle diğer illerde de bu hizmetin sağlanması planlanıyor. Siparişi verilen 10 bin adet pleksi maskeyi çeşitli hastanelere dağıtan Otokoç Otomotiv, sosyal medyadan paylaştığı "Meraklı çocuklar için koronavirüs rehberi" başlıklı bir video da yayınladı.

Otokoç hem kendi hem Avis Türkiye ve Budget Türkiye hesaplarından, yapılan ön ödemeli rezervasyon bedellerini de kesintisiz olarak iade ettiklerini ve talepler doğrultusunda kiralama yapılan şehirde aracı müşterilerinin dilediği yere getirerek dilediği yerden teslim aldıklarını duyurdu. Ayrıca araç kiralama şirketleri sosyal medya hesaplarından, "Sosyal Mesafeyi Koruyalım, Sevdiklerimizi Koruyalım" şeklinde ortak bir mesaj yayınladı.

Otokar

25 Mart'tan itibaren 14 gün boyunca üretime ara veren Otokar, bu süreyi 20 Nisan'a kadar uzattı. Sosyal medya hesaplarından "Sosyal Mesafeyi Koruyalım, Sevdiklerimizi Koruyalım" adlı iletişim çalışmasına imza atarak sosyal mesafenin hastalığın yayılma sürecinde birebir etkili olduğuna dair farkındalık yaratılmasına katkıda bulunan Otokar, ayrıca işyeri hekimleri yönetiminde Koronavirüs Danışma Merkezi oluşturarak salgına ilişkin çalışanlarından gelen soruları da yanıtlamaya özen gösteriyor.

Opet

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı tarafından başlatılmış olan Milli Dayanışma Kampanyası'na bir destek de Opet'ten gelerek, 3 milyon TL başlatıldı. Ayrıca istasyonlarındaki akaryakıt ödemelerinin araçtan inmeden kolayca yapılabilmesi için mobil uygulaması sunarak temassız bir şekilde ödeme imkânı sağlayan Opet, "Temiz Tuvalet Kampanyası"nın 20. yılında sensörlü ekipmanları ile müşterilerine temassız bir deneyim sunmaya devam ediyor.

Opet Fuchs

Opet Fuchs, Ege Üniversitesi Hastanesi'nden gelen maske talebine istinaden Sanayi Bölgesi'ndeki bir üreticiden 12.000 adet cerrahi maske temin edip teslim etti.

Rahmi Koç Müzesi

5 Mayıs'a kadar kapalı olacak Rahmi Koç Müzesi'ni <http://www.rmk-museum.org.tr/istanbul/ziyaret-plani/google-sokak-gorunumu> linkini tıklayarak sanal olarak gezebilirsiniz.

RAM Sigorta

"Ailem Güvende Tamamlayıcı Sağlık Sigortası" ile koronavirüs teminat kapsamına aldı. Bu avantajdan hem mevcut sigorta poliçesi olan kullanıcılar hem de yeni poliçe alacak kullanıcılar yararlanabilecek. Detaylar için KoçAilem'e mobilden bağlanmayı unutmayın.

Setur

Setur ise toplum sağlığının daha iyiye gitmesini sağlamak adına Ümraniye Merkez, Nişantaşı Suadiye, İzmir ve Ankara'da bulunan Setur'a bağlı şubelerinin faaliyetlerine geçici bir süre ara vererek tüm şubelerinde ve Genel Müdürlük ofisinde ise uzaktan çalışma modeline gitti. Ayrıca Seturday adlı seyahat bloğunda koronavirüs salgını sırasında evde kalmanın hayati önem taşıdığını vurgulayarak #dijitalgezginler etiketi altında online erişim sağlayabilecek içerikleri seyahat severlerin beğenisine sundu.

Setur Marinas

Doktorlardan sağlık personellerine, eczacılardan kuryelere, temizlik işçilerinden güvenlik görevlilerine kadar zorlu koşullarda çalışmaya devam eden tüm emekçilerimize teşekkür ve iyilik dileklerini sosyal medyadan paylaşan Setur Marinas, tüm marinalarda gerekli hijyenik koşulları sağladı. Dezenfeksiyon çalışmalarını düzenli aralıklarla sürdürürken, iş planlarını, personel ve vardiya planlamaları ile sundukları hizmet sürecini hazırladıkları acil eylem planına göre revize etti.

Tanı Pazarlama

En önemli önceliğini hem çalışanlarının

NELER OLDU?

güvenliğini sağlamak hem de müşterilerine verdiği hizmeti en iyi şekilde devam ettirebilmek olarak belirleyen Tanı Pazarlama, bu amaçla uzaktan çalışma sistemine geçti. Ayrıca, sorumluluklarını bilen, gece-gündüz çalışan, çevresini koruyan, önlemlere uyan ve evde kalan herkese teşekkür eden bir post yayınladı.

Para ya da karta dokunmadan, temassız ödeme limiti olmadan ödeme kolaylığı sunan ChippinApp ise bireylerin ve toplum sağlığına katkıda bulunuyor.

Tat Gıda

Tat Gıda, bu süreçte üzerine düşen sorumluluğun farkında olarak büyük bir özveriyle çalışmaya devam ediyor. Toplumun gıdaya olan erişimini kesintisiz şekilde sürdüren Tat Gıda, üretim tesislerinde de bir dizi dezenfektasyon uygulamaları devreye alarak personel giriş ve çıkışlarında genel olarak vücut ısısının ölçümünü yapıyor. Buna ek olarak, çeşitli kurumlar aracılığı ile yaptığı bağışlarla ürünlerini hem halkın hem de sağlık çalışanlarının tüketimine sundu. Tat Gıda'nın markası Sek ise bu dönemde bağışıklık

güçlendirici ürünlerini öne çıkaran paylaşımlar yaptı.

Tofaş

Tofaş, 3 Nisan'dan itibaren iki hafta süreyle Bursa fabrikasında ara verdiği üretimi 20 Nisan 2020 tarihine kadar uzattı. Ayrıca hastalığa karşı verilen mücadelede fedakârlık gösteren sağlık çalışanlarımızın korunmasına katkı sunmak için fabrikasında üç farklı ekipman üretecek. Ar-Ge Merkezinde geliştirip ürettiği örnek alma kabini ve entübasyon kabininin ilk örneklerini Bursa Şehir Hastanesi'ne teslim eden Tofaş, siperlikli maskeyi de seri üretime hazır hâle getirdi. Tofaş, kendi üretim kapasitesini kullanmanın yanı sıra üretmeye başladığı ve hekimler tarafından doğrulanan ekipmanların tasarımlarını, ilgilenen firmalara da açacağını duyurdu. Bu tasarımları, farklı sektörlerde faaliyet gösteren firmalar da üretebilecek.

Tüpraş

Ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanmasında stratejik öneme sahip bir şirket olarak üretimin sürekliliğini

sağlamayı ulusal bir sorumluluk bilinciyle sürdüren Tüpraş, çalışma düzeni ve operasyonlarını da bu amaca yönelik olarak sürekli güncelliyor. Bununla birlikte Tüpraş, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı tarafından başlatılmış olan Milli Dayanışma Kampanyası'na 5 milyon TL bağışladı. Ayrıca tesislerinin bulunduğu Körfez/Kocaeli, Aliağa/İzmir, Kırıkkale ve Batman'daki hastanelerden gelen maske ve tulum talepleri karşılamaya devam eden Tüpraş, Körfez Belediyesi'ne 500 adet 400 ml kolonya, Ankara ve İstanbul büyükşehir belediyelerine ise 500'er adet tulum bağışladı.

Türk Traktör

22 Mart tarihinde yaptığı bir açıklama ile üretime 14 gün boyunca ara verdiği kaydeden Türk Traktör, bu süreci 20 Nisan 2020 tarihine kadar uzattı. Koronavirüs salgınına karşı alınabilecek etkin önlemlerden birinin de el hijyeni olduğunun altını çizen postlar yayınlayan şirket uzman klinik psikolog Cansu Özkan tarafından hazırlanan "Psikolojik iyilik hali" isimli çalışmayı çalışanlarıyla paylaştı. New Holland ise küresel olarak etkisini sürdüren koronavirüsü etkisini en aza indirmek için kişisel bakımın önemine ve mecbur kalmadıkça sokağa çıkılmaması üzerine sosyal medyada paylaşımlar yaptı.

Vehbi Koç Vakfı Sağlık Kurumları

Amerikan Hastanesi, Koç Üniversitesi Hastanesi, MedAmerikan Tıp Merkezi ve Bodrum Amerikan Hastanesi kapsamında koronavirüs konusu odaklı yazılı, online, TV ve radyo olmak üzere toplumu bilgilendirici haber çalışmaları yapıldı. Sosyal medyada yer alan yanlış mesajlara karşı Türkiye'nin en güvenilir sağlık kuruluşları olarak kişilere doğru bilgi vermek, bilinç ve farkındalık yaratmak amaçlandı. Koç Üniversitesi Hastanesi bu dönemde sağlığını nasıl koruyabileceğimiz konusunda bilgilendirici içerikler sunarak,

"Koronavirüs salgını döneminde markete giderken nelere dikkat etmeliyiz, çocuklara koronavirüsü nasıl anlatmalıyız, koronavirüs hastalığının en çok etkilediği organlardan biri olan akciğerlerimiz için hangi nefes egzersizlerini yapabiliriz?" konularında halkı aydınlatıyor. Amerikan Hastanesi, Instagram kanalından evde kalma çağrısını, "Evimizde kaldığımız sürece, hiçbir şey yapmadan bile koronavirüsün yayılmasını engelleyebiliriz. Evde geçirdiğimiz vakti verimli hâle getirip sosyal izolasyonu doğru algılamak mesajını #BizimleBaşlar" hashtag'iyle yayınladı.

Vehbi Koç Vakfı Eğitim Kurumları

Koç Okulu Milli Eğitim Bakanlığı'nın aldığı karar doğrultusunda, Koç Üniversitesi ise YÖK kararıyla eğitime ara verdi. Öğrenciler eğitime online olarak devam ediyor.

Vehbi Koç Vakfı Kültür Kurumları

Arter ve Meşher sağlık tedbirleri

nedeniyle 5 Mayıs'a kadar kapalı... Aynı tarihe kadar kapalı olan Sadberk Hanım Müzesi'ni ise Google Art & Culture ile keşfedebilirsiniz. Meşher ise "Alexis Gritchenko İstanbul Yılları" sergisi için çevrimiçi keşfedebileceğiniz bir program hazırladı. Arter de 2018 yılında gerçekleşen "CANAN: Kaf Dağı'nın Ardında" sergisini sanal tura açtı. VEKAM ve ANAMED de online olarak ziyaret edilebiliyor.

Yapı Kredi

Elini taşına altına koyarak, devlet hastanelerinin acil ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı tarafından başlatılmış olan Milli Dayanışma Kampanyası'na 10 milyon TL'lik destekte bulundu. Koronavirüsün salgına dönüşebileceğinin sinyallerinin alındığı ilk günden itibaren tüm süreci 5 fazlı bir protokol seti üzerinden yöneten Yapı Kredi, başta çalışanları ile müşterileri olmak üzere toplum sağlığını önceliklendiren bir dizi önlemi hayata

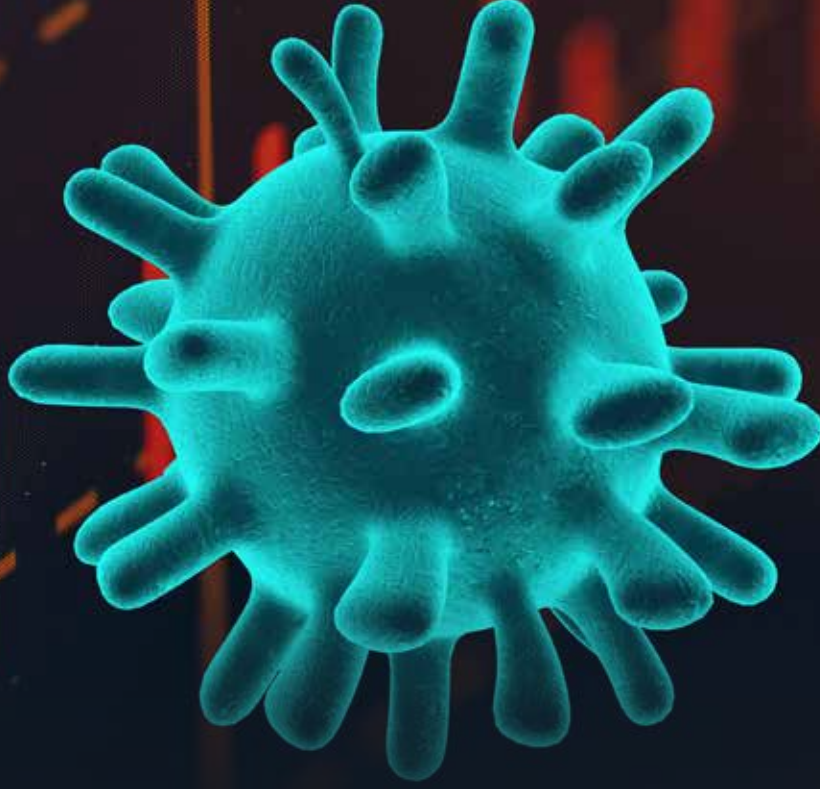
geçirdi. Hazırlanan pakete göre: Bireysel ve tüzel müşterilerin 30 Nisan'a kadar olan anapara, faiz ve taksit ödemeleri, talep edilmesi hâlinde, mevcut koşullarla 30 Haziran'a kadar ötelenirken, günlük bankacılık ihtiyaçları ve ticari faaliyetlerinin mevcut limitlerle desteklenmesi ve gerekirse ek limit çıkartılması için çalışılacak. Bunlarla birlikte Yapı Kredi Mobil, Yapı Kredi Internet Şubesi ve ATM'lerden yapılacak EFT/havale ve kartsız para yatırma/çekme işlemlerinden 1 ay boyunca ücret alınmayacak. Koruyucu önlemler çerçevesinde 23 Mart itibarıyla tüm şubelerin 12.00-17.00 arasında açık olan banka, müşterilerine Yapı Kredi Mobil ile evden çıkmadan tüm bankacılık işlemlerini gerçekleştirebilme, SGK emekli maaşlarını bankadan alan müşterilerine şubeye gelmelerine gerek kalmadan hesaplarına yatırma imkânı sunuyor. Ödeme işlemleri ayrıca Worldcard'ın temassız ödeme özelliğini kullanarak da yapılabilecek.

KOÇ HOLDİNG OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISININ 56.'SI GERÇEKLEŞTİ

KOÇ HOLDİNG'İN 56. OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI, KOÇ HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER M. KOÇ, KOÇ HOLDİNG CEO'SU LEVENT ÇAKIROĞLU VE DEĞERLİ YÖNETİCİLERİN KATILIMIYLA 2 NİSAN PERŞEMBE GÜNÜ GERÇEKLEŞTİRİLDİ. TÜM SAĞLIK TEDBİRLERİNİN ÜST DÜZEYDE ALINARAK YAPILDIĞI KURUL TOPLANTISINDA KATILIMCILARLA 2019 YILI FAALİYET RAPORU PAYLAŞILDI.

Öncelikli hedefi tüm paydaşları için yarattığı katma değeri artırmak olan Koç Topluluğu, 100 yıla yakın bir süre önce başlayan yolculuğunu, uzun vadeli değer yaratma hedefi ve küresel vizyonu çerçevesinde devam ettiriyor. Koç Holding, bu vizyon ve misyon temelinde 2019 yılında da zorlu ekonomik koşullara rağmen gerçekleştirdiği yatırımlar, portföy yapısı, titizlikle sürdürdüğü risk politikalarıyla güçlü finansal yapısını korumayı başardı. 2019 yılında elde edilen sonuçlara dair detaylar, Nakkaştepe'de holding merkezinde yapılan 56. Koç Holding Olağan Genel Kurulu'nda katılımcılarla paylaşıldı.

KÜRESEL EKONOMİDE KORONAVİRÜS SARSINTISI

Tüm dünyayı sarsan koronavirüs salgını, küresel ekonomiyi de vurdu. Uluslararası kuruluşlar 2020 yılı için büyüme tahminlerini düşürürken hükümetler salgının ekonomiye etkilerini azaltmak için önlemler geliştiriyor. Tüm ülkelerin büyük bir sınavdan geçtiği bu süreçte insani açıdan en kritik mesele olan virüse karşı çare geliştirilmesi, ekonomideki sıkıntıların frenlenmesi için de belirleyici olacak.

Bugüne kadar bu tür bir düşman karşısında bu kadar büyük bir sorun yaşamamıştık." Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) Genel Sekreteri Angel Gurría, mart ayının üçüncü haftasında bunları söylüyordu. Gurría, BBC'ye verdiği röportajda ise salgının yarattığı ekonomik şokun şimdiden 2008'de yaşanan finansal krizden daha büyük bir hâle geldiğini ve dünyanın en büyük ekonomilerinin önümüzdeki aylarda resesyona girebileceğini belirtiyordu. OECD, mart ayının ilk haftasında yayımladığı "Geçici Ekonomik Görünüm" raporunda, hastalığın ekonomi üzerindeki etkisini farklı senaryolarla ele alıp çeşitli olasılıkları değerlendirmişti. Virüsün domino etkisiyle bulaştığı en kötü senaryoda, küresel büyümenin bu yıl yüzde 1,5'e kadar düşebileceği öne sürülüyordu. Bu da kuruluşun kasım ayından önce yaptığı 2020 projeksiyonunun yarıya inmesi anlamına geliyordu. Angel Gurría'nın son açıklaması ise daha iyimser senaryoların bir kenara bırakıldığını, hatta salgının seyri nedeniyle yüzde 1,5 büyüme tahmininin bile artık "fazla iyimser" olarak değerlendirildiğini yansıtıyordu.

Büyüme tahminleri sürekli revize edildi

Mart ayı içerisinde 2020 yılı için tahminlerini revize eden sadece OECD değildi. Morgan Stanley, J.P. Morgan gibi uluslararası finans kuruluşları ve rating şirketleri de beklentilerinde bir, hatta birden fazla kez revizyon açıkladı. 70'ten fazla ülkeden 450'yi aşkın finans kuruluşunun üye olduğu Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) de beklentilerinde değişikliğe gitti. Mart ayının ilk üç haftası boyunca tahminlerini üç kez revize eden kurum, son olarak 2020 yılında küresel ekonomide yüzde 1,5 küçülme öngördüğünü bildirdi. Bu tahmin geçen ekim ayında yüzde 2,6, mart başında yüzde 1,6, martın ikinci haftasında yüzde 0,4 büyüme olarak açıklanmıştı. Uluslararası Para Fonu (IMF) da Nisan

ayının ilk haftasında, salgının "2008 küresel mali krizinden çok daha kötü ve benzeri görülmemiş" bir ekonomik krize yol açtığını açıkladı. IMF İcra Direktörü Kristalina Georgieva, 4 Nisan'da 90'dan fazla ülkenin IMF'ye acil yardım için başvuruda bulunduğunu söyledi. Bu da küresel ekonomide yaşanan sıkıntıların fotoğrafını net olarak yansıtan gelişmelerden biriydi.

Küresel ekonomide ikiz darbe

Korona salgınının yarattığı sorunlar, klasik ekonomik krizlerden farklı bir tablo çiziyor. Sadece talebin düştüğü resesyonlardan farklı olarak şu anda bir de arz kaygısı yaşanıyor. Şirketlerin kapalı olması, çalışanların evde kalması mal ve hizmet üretiminin önündeki en büyük engel... İlk başlarda virüs kontrol altına alınınca düzeleceği düşünülen ekonominin, salgına karşı alınan önlemler ve genel güvensizlik yüzünden tüketimin de düşmesiyle küçüleceği yönünde ciddi kaygılar hâkim. Peterson Institute

for International Economics'te görev yapan eski FED yetkilisi David Wilcox, Bloomberg HT'ye yaptığı açıklamada durumu şöyle özetliyor: "Klasik bir resesyon arza kıyasla daha çok talep kısıntısını içerir. Bu daha sıradan olan durumda, politika yapımcılar kayıp talebi nasıl dolduracağını bilir. Ancak şu anda durum daha karmaşık... Çünkü hem arz hem de talebe olumsuz etkiler söz konusu." Arz ve talebin aynı anda zarar görmesi küresel ekonominin neden 2008 sonrasında yaşanan resesyondan bu yana en zayıf büyümesine doğru sürüklendiğini de açıklıyor.

Çin'deki sıkıntılar zincirleme etki yarattı

Salgının dünyanın ikinci büyük ekonomisi olan Çin'de başlaması, bu ülkenin küresel ekonomide rolünün büyüklüğü ve diğer ülkelerle bağlantıları nedeniyle önemli bir çalkantıya neden oldu. Bunun en önemli nedenlerinden biri ise ülkenin küresel tedarik zincirindeki güçlü konumuydu.

OECD GENEL SEKRETERİ'NDEN ÇAĞRI

Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) Genel Sekreteri Angel Gurría, 23 Mart'ta yaptığı açıklamada salgınla mücadele konusunda hükümetlerin daha yakın bir iş birliğine gitmesi gerektiğine dikkat çekti. Gurría, salgının ekonomiler üzerindeki etkisini azaltmak için hükümetleri şu alanlarda derhal yatırım yapmaya davet etti:

*** Sağlık:** Testlerin yaygınlaştırılması; sigortalı ya da sigortasız her hastaya uygun tedavinin sağlanması; sağlık çalışanlarına destek verilmesi; yüksek risk grubundakiler dışında emekli sağlık çalışanlarının geri çağırılması; maske ve respiratör gibi araç ve gereçlerin sağlanması.

*** İnsanlar:** Kısa süreli istihdam planları; işsizlik sigortasından yararlanma şartlarının azaltılması; en hassas durumda olan kişilerin desteklenmesi.

*** Şirketler:** Vergi ödemelerinin ötelenmesi; KDV'de geçici indirim ya da ertelemeye gidilmesi; başta hizmet sektöründe ve turizmde faaliyet gösterenler olmak üzere KOBİ'lere özel destek paketleri. Gurría, aynı zamanda sağlık alanındaki araştırmalara ve altyapıya dönük, ülkeler arasında koordine edilen, iyi planlanmış bir yatırım planının önemine dikkat çekti.

Birçok uluslararası şirket, yatırım yoluyla ya da dış ticaret aracılığıyla bu ülke ile önemli ekonomik bağlantıya sahip... Sadece üretimde değil küresel tüketimde de büyük yer tutan Çin, 2003 yılında dünya GSYİH'sinin yaklaşık yüzde 4'ünü oluştururken bu oran bugün yüzde 16'ya yükselmiş durumda. Dünyanın en işlek 10 limanının 7'si bu ülkede bulunuyor. En büyük petrol ithalatçısı olan Çin ekonomisindeki yavaşlama, petrol talebinin düşmesinde de etkili oldu. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), mart raporunda, virüsün önce taşımacılık ve üretimi vurduğu açıklamasını yaparak, yıllık küresel petrol talebi tahminini, 1 milyon varil /gün düşürdü. Buna göre toplam talep, 2009'dan beri ilk kez, bir önceki yıla göre 90 bin varil/gün seviyesinde azalacak. Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) yaptığı değerlendirmede ise farklı ülkelerde Çin'den ithal edilen ürün ve parçalarda yaşanan sıkıntıya yer verildi. Fabrikalar kapalı kaldığı için küresel şirketlerin de etkilendiğine dikkat çekildi. Bazı uluslararası şirketlerin üretim gecikmesi yaşadığı, bazı şirketlerin de fabrikalarını geçici olarak kapattığı belirtildi.

Koronavirüs salgınının dünyanın en büyük ikinci ekonomisi olan Çin kaynaklı olması, bu ülkenin küresel ekonomideki rolü ve diğer ülkelerle bağlantıları nedeniyle önemli çalkantılara neden oldu.

Salgın büyüdükçe etkisi de arttı
21 Şubat'ta İtalya'nın ilk koronavirüs vakasını duyurması ve salgının önce burada, daha sonra da diğer Avrupa ülkelerinde yayılmasıyla birlikte, tablo daha da ağırlaşmaya başladı. Çin ekonomisindeki sıkıntılardan kaynaklanan zincirleme etkiye, bu sefer salgının yaşandığı ülkelerin farklı iç dinamikleri de eklenmeye başladı. İtalya'dan İspanya'ya, Fransa'dan Almanya'ya bütün Avrupa ülkeleri büyük sıkıntılarla yüz yüze geldi. Buna dünyanın en büyük ekonomisi olan ABD de eklendiğinde, küresel ekonominin

her cephesinde büyük sorunlar başladı. Küçük işletmelerden büyük şirketlere kadar her ekonomik yapı, kaçınılmaz olarak salgının etkilerini bir şekilde hissetti. Birçok işletme üretimini durdurmak zorunda kalırken küresel piyasalarda büyük çöküşler yaşandı. Mağazalar, AVM'ler kapanırken, özellikle tüketici ile yüz yüze temas kurulan hizmet sektörleri büyük sıkıntılarla karşılaştı.

İlk şok hava yolu şirketlerine

Virüsten hemen her sektör farklı ölçülerde etkilense de ilk büyük darbeyi hava yolu şirketleri aldı. Birçok ülkenin sınırlarını kapatması ya da seyahate kısıtlamalar getirmesinin etkisiyle, seyahat ve turizm sektörleri ilk olumsuz etkiyi yaşayan sektörlerin başında yer aldı. Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği'nin (IATA) Baş Ekonomisti Brian Pearce, basına verdiği demeçte, "Sektör çok kırılgan kalıyor. Nispeten dar kâr marjları ve çok fazla borcu olan birçok hava yolu var ve bu da bazılarını çok zor bir duruma sokabilir" dedi. Nitekim İngiliz bölgesel hava yolu Flybe, uzun süredir devam eden mali sıkıntılar ve salgının patlak vermesi nedeniyle açıklamanın yapıldığı gün uçuşmayı bıraktı. Rusya Federal Havacılık Ajansı (Rosaviatsiya) Başkanı Aleksandr Neradko ise 17 Mart'ta yaptığı açıklamada, salgın nedeniyle durdurulan uçuşların, bazı Rus hava yolu şirketlerinin iflasına yol açabileceğini söyledi. IATA'nın üst düzey yetkilileri, 24 Mart'ta yaptıkları açıklamada, hava yolu şirketlerinin koronavirüsten dolayı 2020 yılında 252 milyar dolar kaybedebileceklerini kaydetti. Uluslararası seyahatte yeni kısıtlamalarla birlikte, farklı ülkelerdeki bilançonun giderek büyümesi de ihtimal dahilinde.

Hemen her sektör etkileniyor

Koronavirüs salgınından ilk darbe alan sektör hava yolları olsa da neredeyse bütün sektörler bu krizden farklı ölçülerde etkileniyor. McKinsey

Hava yolu sektörü, salgından en çok etkilenen alanların başında geliyor. Dünyada birçok havaalanı bomboş.

Koronanın yarattığı sorunlar, klasik ekonomik krizlerden farklı bir tablo çiziyor. Sadece talebin düştüğü resesyonlardan farklı olarak şu anda bir de arz kaygısı yaşanıyor. İlk başlarda virüs kontrol altına alınınca düzeleceği düşünülen ekonominin, genel güvensizlik yüzünden tüketicinin de düşmesiyle küçüleceği kaygıları hakim.

Eskiden cıvıl cıvıl olan alışveriş merkezleri tüm dünyada kapalı ya da boş...

danışmanlık kuruluşunun yayımladığı "Covid-19: Implications for Business" (Covid-19: İş Dünyası İçin Çıkarımlar) başlıklı raporda şu sözlere yer veriliyor: "Geniş çaplı karantinalar, seyahat kısıtlamaları ve sosyal mesafe ölçütleri, ikinci çeyreğin sonuna kadar tüketim ve yatırımlarda keskin bir düşüşle sonuçlanacak. Tüketiciler evlerinde kalıyor, işletmeler gelir kaybediyor ve işçi çıkarıyor, işsizlik hızla yükseliyor." London Business School'dan Prof. Paolo Surico ve Prof. Andrea Galeotti'nin hazırladığı "The Economics of a Pandemic: the Case of Covid-19" (Bir Salgının Ekonomisi: Covid-19 Vakası) başlıklı çalışmaya göre ise salgından en çok etkilenen sektörler arasında hava yollarının yanı sıra sırasıyla turizm ve konaklama, petrol ve doğalgaz, otomotiv, tüketim ürünleri, elektronik

ve yarı-iletkenler yer alacak. Turizm ve konaklamada etkiler yılın son çeyreğine kadar devam ederken petrol ve doğalgazda tüketicinin artmasıyla birlikte üçüncü çeyrekte belli bir düzelme olacak. Otomotiv sektörü Çin'den gelen tedariklerde sıkıntının aşılmasıyla ikinci çeyreğin sonlarında toparlanmaya başlayacak. Tüketim ürünleri ve elektronik ise ikinci çeyrekte belli segmentlerde düzelme gösterecek.

Ekonomi yönetimleri çözüm arayışında

Dünya çapında ekonomi yönetimleri, bu olumsuz tabloyla mücadele için araçlar geliştirmeye çalışıyor. Bu çerçevede ABD Merkez Bankası mart ayında bir kez daha faiz indirimine gitti ve politika faizini yüzde 0-0,25 aralığına çekti. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülkenin

merkez bankaları da onu takip etti. Bu önlemlerin yetersiz kalmasıyla hükümetler devreye girerek ekonomiyi ayakta tutmak üzere teşvik paketleri açıklamaya başladılar. Bireylere yönelerek harcamaları ve talebi diri tutacak teşvik paketi hazırlıklarına, ihtiyaç duyulan likiditenin sağlanması için gerekli tedbirler eşlik etti. Eve kapanan tüketicinin sabit giderlerini karşılaması için destekler, sonra da harcama yapmalarının önünü açacak kredi teşvikleri paketlerde yer aldı. Diğer taraftan, zor durumda kalan ve borçlanma maliyetlerinin artması sonrası temerrüt riski yükselen şirketlere maaş yardımı, vergi indirimi, kredi limitlerinin artırılması ve borçların ötelenmesi gibi çeşitli teşvikler sağlanırken, turizm ve havacılık sektörüne yönelik destekler de öne çıktı.

Her ülke kendi önlemlerini almaya çalışırken, Avrupa Birliği ise gerçek bir birlik olduğunu gösterme sınavını 2008 krizinden sonra bir kez daha yaşadı. London School of Economics'ten Paul De Grauwe, 18 Mart'ta Project Syndicate için yazdığı makalede, Avrupa Merkez Bankası'nı olağan düşünce biçiminin dışına çıkmaya davet etti. De Grauwe, bankanın er ya da geç parasal finansmanın yeterli olmadığını kabul etmek zorunda kalacağına ve deflasyonist bir döngü ile mücadele etmek durumunda kalacağına dikkat çekti.

Maliyeti trilyon dolarlara ulaşabilir
Salgının nasıl seyredeceği belirsizliğini

"Türkiye ekonomisinin mevcut yapısal sorunları ve artan jeopolitik risklerin yanına böylesi bir dış şokun eklenmesinin yıkıcı sonuçlarını tahmin etmek zor değil."

Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi, Küreselleşme, Barış ve Demokratik Yönetişim Merkezi Yöneticisi Prof. Dr. Caner Bakır

korumaya devam ederken küresel ekonomiye maliyetini hesaplamak kolay değil. Bloomberg Economics Baş Ekonomisti Tom Orlik ve Avrupa Baş Ekonomisti Jamie Rush'ın liderliğinde yapılan analize göre virüsün en kötümser senaryoda, küresel ekonomiye 2,7 trilyon dolara mal olacak. Tüm ülkelerin ciddi bir şok yaşadığı bu olasılıkta ABD, Euro bölgesi ve Japonya'da ciddi ekonomik daralma yaşanırken Çin ekonomisi, 1980'den bu yana en düşük kayıtlar sadece yüzde 3,5 oranında büyüyor ve dünya genelinde, üretim kaybı 2,7 trilyon dolara ulaşıyor.

Kuşkusuz, önümüzdeki dönemde salgının seyri, ekonomik tabloyu da şekillendirecek. Tahminler olumlu ya da olumsuz yönde revize edilecek. Tüm dünyada ekonomi yönetimleri önlem almaya devam ederken her sektör gelişmelerden farklı şekilde etkilenecek. Ekonomilerin ne kadar darbe alacağına en çok belirleyici olan faktör ise salgının yayılmasını engelleyecek tedavinin bulunması olacak. Bu esnada herkes hem insani hem ekonomik açıdan, salgının en az kayıpla atlatılması umudunu korumaya devam edecek.

"BİR İMTİHANDAN GEÇİYORUZ"

Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi; Küreselleşme, Barış ve Demokratik Yönetişim Merkezi Yöneticisi Prof. Dr. Caner Bakır, salgının ekonomik etkilerine ilişkin olarak şu yorumu yapıyor:

"Küresel pandemik bir kriz karşısında uluslararası toplumun hazırlıksız yakalandığını görüyorum. Bunun çok geniş ekonomik, finansal ve toplumsal olumsuz etkileri yaşanıyor. Küresel bir ekonomik durgunluğun önümüzdeki çeyrekte itibaren yaşanacağını düşünüyorum. Bunun nereye evrileceğini yaşayarak göreceğiz. İlk evrede en olumsuz etkilenen sektörler sivil havacılık, taşımacılık, turizm ve enerji sektörleridir. Tüketici ve yatırımcı güveninin yerini korku ve paniğin alması bu sonucu doğurdu. Kısa vadedeki en önemli riskler ise bu ölümcül salgının kontrol altına alınamaması, yayılma ve etki hızının geriletilmemesi, küresel borsalardaki kâr satışlarının yerini panik ve kredi çöküşüne bırakması ve aşırı borçlu finansal-olmayan şirket çöküşleridir. Burada belirleyici olacak olan, kamu sektörü aktörlerinin gerek kurtarma paketlerini zamanında ve yeterli kapsamda ne ölçüde devreye sokacağı, gerekse kapsayıcı sağlık hizmetlerini toplumun tüm kesimlerine (sağlık sigortası olmayanlar dâhil) ne ölçüde sunacağıdır. Gündemde olan geleneksel parasal ve mali genişlemenin ne kadar işlevsel olacağı yönünde ise tereddütlerim var.

Türkiye ekonomisinin mevcut yapısal sorunları ve artan jeopolitik risklerin yanına böylesi bir dış şokun eklenmesinin yıkıcı sonuçlarını tahmin etmek zor değil. Ayrıca ülkemizde virüs vakalarının yaşanması ile biz de bir imtihandan geçiyoruz. Bundan nasıl çıkacağımızı ise toplumun tüm kesimlerinin bilinçli davranışı, ülke genelindeki sağlık ve temizlik koşullarının mevcut durumu ve benim çok önemsemişim kriz yönetiminde devlet kapasitesi belirleyecek."

KOÇ ÜNİVERSİTESİ AKADEMİSYENLERİNDEN KRİZİN ÖĞRETTİKLERİ VE GELECEK İÇİN İPUÇLARI

♦♦♦

Koronavirüs salgını, tüm dünyada yaşamı alt üst etti. Hastalık geride bırakıldığında ise siyasal, toplumsal ve ekonomik alanda daha pek çok şey değişecek.

Bu değişimin olumlu yönde olması için herkesin çabası gerekecek. Koç Üniversitesi'nden akademisyenler, kendi uzmanlık alanlarında salgından çıkan dersleri yorumladı, geleceğe dair olası ipuçlarını analiz etti.

*"En son 100 yıl
önce bu boyutta bir
salgınla karşılaşan
uluslararası toplumun
koronavirüs ile ne
kadar etkin başa
çıkacağı, küreselleşen
dünyanın krizle
mücadelede gerekli iş
birliğini sağlamasına
bağlı..."*

*Doç. Dr. Merih Angın; Koç Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Öğretim Üyesi*

SALGINI DURDURMANIN TEK YOLU ULUSLARARASI DAYANIŞMA

**Koç Üniversitesi İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Merih Angın, salgın
esnasında hükümetler ve uluslararası
kuruluşların iş birliği performansını
değerlendirdi.**

2020 kuşkusuz tarihe dünyanın en güçlü salgınlarından birinin ortaya çıktığı yıl olarak geçecek. En son 100 yıl önce bu boyutta bir salgınla karşılaşan uluslararası toplumun koronavirüs ile ne kadar etkin başa çıkacağıysa, küreselleşen dünyanın krizle mücadelede gerekli iş birliğini sağlamasına bağlı. Çin'de başlayan salgının, kısa sürede dünyaya yayılması ve en yaşlı nüfuslu ikinci ülke olan İtalya'nın vaka ve ölüm sayısının üstel olarak artması, özellikle Avrupa'da panik yaşanmasına neden oldu. Virüsün bu hızla yayılmasıyla, alınan önlemler de boyut atladi: Birçok ülke sınırlarını kapattı, uçuşları durdurdu ve olağanüstü hâl ilan etti. Peki, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) 11 Mart'ta pandemi ilan ettiği Covid-19'un yayılması hükümetlerin ulusal boyutta aldığı önlemlerle durdurulabilir mi? Tarihin bize öğrettiği, salgın hastalıklarla mücadelede uluslararası iş birliğinin ve bilgi alışverişinin ne kadar önemli olduğu... 1918 İspanyol Gribi'nde alınan önlemlerle bugün koronavirüsle verdiğimiz mücadele arasında önemli farklar bulunuyor: I. Dünya Savaşı'nın yol açtığı imkansızlıklar ve günümüzün tıbbi olanaklarından yoksunluk bunlardan bazıları... II. Dünya Savaşı sonrası yaraların sarılması ve bir daha aynı acıların yaşanmaması için kurulan uluslararası örgütlerin kriz yönetimindeki rolünün diğer önemli bir fark olması bekleniyor. İspanyol Gribi'nden günümüze birçok salgın hastalıkla verilen savaşta küresel iş birliğinin etkinliği tartışılır. Özellikle ebolayla mücadelede gördüğümüz yetersizlik,

küresel olarak salgınlarla etkili şekilde savaşılabilecek bir sistem geliştirememiş olduğumuzu gösteriyor. Ekonomik kriz yönetimi bağlamında 2008 Küresel Finans Krizi'nde atılan adımların yeterliliği tartışılabilir, G20'nin 2008 Krizi'nin başından itibaren gösterdiği dayanışmanın benzerini koronavirüsle mücadelede henüz gözlemleyemedik. Ümit edilen, dünyanın ikinci büyük ekonomisi olan ve salgını yavaşlatmada -katı önlemlerle de olsa- başarı elde etmiş Çin'in de dahil olduğu G20 toplantılarının somut bir iş birliği planıyla sonuçlanması... Bu toplantıların ancak salgın hızlandıktan sonra gündeme alınması ise ABD'nin geleneksel lider rolünün Başkan Trump'ın politikalarıyla pasifleşmesine bağlıyor. AB'ye danışmadan Avrupa'dan gelen uçuşları durduran Trump, müttefikleriyle ilişkilerin geleceği yerine, salgınla mücadelede geciken Federal Hükümet'in kendisine yaklaşan seçimleri kazandıracak politikalar üretmesiyle "meşgul" gözüküyor. Koronavirüsün yol açtığı krizin merkez üssüne dönüşen AB'nin şimdiye kadar bölgesel dayanışma sağlayamamasıysa birliğin geleceğiyle ilgili endişeleri artırıyor. AB'den beklediği desteği göremeyen İtalya'ya yardım eli uzatanların Çin, Küba ile Rusya olması ve İsrail'le Filistin arasında gelişen iş birliği gibi beklenmedik yakınlaşmalar, bu salgının farklı iş birliklerinin önünü açıp, eski müttefiklerin seçeneklerini yeniden gözden geçirebileceğine işaret ediyor. Kriz yönetiminde diğer söz sahibi olacak aktörlerse uluslararası örgütler. 2008 Krizi'yle adeta küllerinden yeniden doğan Uluslararası Para Fonu (IMF) koronavirüsün yol açtığı/ açacağı ekonomik kriz için şimdiden 1 trilyon dolar borç verme kapasitesini kullanmaya hazır olduğunu duyurdu. Borç verdiği ülkelere uygulattığı koşullar eleştirilse de, IMF'nin bu krizde de aktif rol oynaması sürpriz olmayacaktır. Yıllardır mali sorunlarla boğuşan Dünya

Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) de daha etkin bir aktör olabilmesinin yolu üye ülkelerin finansal katkılarını artırmalarından geçiyor. Bu içinde bulunduğumuz kriz ortamında gerçekçi olmamakla birlikte, insan kaynaklı iklim değişikliği yüzünden daha sık hâle gelebileceği konuşulan salgınları göz önünde bulundurursak, uluslararası boyutta gündeme alınması gereken bir mevzu...

Tarihsel olarak, savaşlar ve doğa felaketleri gibi büyük şoklar sırasında devletlerin müttefiklerine ve diğer yardıma muhtaç ülkelere kredi ve hibeleri artırmış olmaları olumlu bir veri... Hükümetlerin yaz ayları bittiğinde koronavirüsün ikinci dalgasının daha kuvvetli gelebilme ihtimalini değerlendirip, uzun vadeli planlar yapmaları ve iş birliğinde üzerlerine düşen görevleri gerçekleştirmeleri, bu küresel krizi aşmada belirleyici olacaktır. DSÖ Genel Direktörü Tedros Adhanom Ghebreyesus'un da dediği gibi: "Uluslararası dayanışma, sağlık çalışanları arasında dayanışma, hepimiz arasındaki dayanışma Covid-19 salgınına durdurmanın tek yolu bu."

"İtalya'ya yardım eli uzatanların Çin, Küba ile Rusya olması ve İsrail'le Filistin arasında gelişen iş birliği gibi beklenmedik yakınlaşmalar, bu salgının farklı iş birliklerinin önünü açıp, eski müttefiklerin seçeneklerini yeniden gözden geçirebileceğine işaret ediyor."

İŞLETMELERDE ÇEVİKLİK VE ESNEKLİĞİN ÖNEMİ DAHA DA ARTTI

Koç Üniversitesi İşletme Enstitüsü Öğretim Üyesi Erda Gerçek, yaşanan krizden iş dünyası için çıkabilecek dersleri yorumladı.

Etkinlik (efficiency) ön planda tutularak kurgulanan küreselleşmenin, yararlarının yanı sıra ülkeler arası düzeyde ve ülkelerin kendi içlerinde servet ve gelir dağılımını bozduğunu biliyoruz. Korona krizi ile birlikte küreselleşmenin başka bir olumsuz etkisine daha tanık oluyoruz. Uzun yıllar, kaynak kullanım etkinliğinin artırılması için yatırım yapılarak oluşturulan tedarik zincirlerinin, belli noktalara fazla yoğunlaştığını ve çeşitlendirilmesi gerektiğini gözlemliyoruz. Ticaret savaşı ile başlayan bölgeselleşme sürecinin korona salgınının ardından hız kazanarak ulusallaşmaya doğru gitme ihtimali giderek artıyor. Bu yüzden şirketlerin stratejilerini bu gelişmeleri göz önünde alarak belirlemeleri gerekecek gibi görünüyor.

Firmaların çeviklik (agility) ve esneklik yetkinliklerini ürün ve hizmet geliştirme ile sınırlı tutmayarak iş süreçlerinin her seviyesinde uygulamaya koymaları gerekiyor. Korona krizi ile artan belirsizlikler içinde "bilmediğimizi bildiklerimiz" ve "bildiğimizi bilmediklerimiz" ağır basması, iş ve özel hayatımızı farklı şekillerde düzenlememiz gerekliliğini ortaya koyuyor. Dolayısıyla strateji geliştirme ve uygulama süreçlerinde, ancak çeviklik ve esneklik yetkinliklerini firmanın her departmanında içine sindirmiş şirketler rekabet avantajı sağlayabilir. Karantina döneminde bütün dünyada yaygınlaşan evden çalışma, eskiden "alt kademelerin iş seyahati" olarak kötü şöhret yapan video konferanslar, esneklik çerçevesinde mevcut teknolojileri kullanarak artık günlük iş hayatımızın kalıcı bir parçası olacak gibi görünüyor.

"Ticaret savaşı ile başlayan bölgeselleşme sürecinin korona salgınının ardından hız kazanarak ulusallaşmaya doğru gitme ihtimali giderek artıyor. Bu yüzden şirketlerin stratejilerini bu gelişmeleri göz önünde alarak belirlemeleri gerekecek gibi görünüyor."

Erda Gerçek; Koç Üniversitesi İşletme Enstitüsü Öğretim Üyesi

Melike Mermercioğlu; Koç Üniversitesi İşletme Enstitüsü Öğretim Üyesi

FİRMALAR "ORTAK DEĞER YARATMA" PROJELERİ GELİŞTİRMELİ

Koç Üniversitesi İşletme Enstitüsü Öğretim Üyesi Melike Mermercioğlu, kriz sonrası için firmalara önerilerde bulundu.

Firmaların toplumu ilgilendiren sorunların çözümü için ilave kaynak ayırmak yerine bunu ekonomik kazanç da elde edecek bir şekilde gerçekleştirebilmeleri konusunda önemli bir konsept olan Ortak Değer Yaratma (ODY) yaklaşımının dünyayı ve ülkemizi sarsan koronavirüs salgını sonrasında önemini artacağını düşünüyorum.

Şöyle ki, kaçınılmaz olarak bizleri bekleyen ekonomik kriz bir yandan firmaların hayırseverlik ve kurumsal sosyal sorumluluk bütçelerinde ister istemez yaşanacak olan düşüşe paralel olarak bir taraftan da bu kaynaklar için yarışacak proje sayısında büyük bir

artışa yol açacak. Dolayısıyla salgın sonrası özellikle toplumsal konularda çalışma yapmayı hedefleyen firmaların benimseyebileceği en etkin yaklaşım ODY projeleri geliştirmek ve böylelikle bir taraftan insanlar için katma değer yaratırken, diğer taraftan da firma için rekabet avantajı yaratmak olacaktır.

"Firmaların benimseyebileceği en etkin yaklaşım ODY projeleri geliştirmek ve böylelikle bir taraftan insanlar için katma değer yaratırken, diğer taraftan da firma için rekabet avantajı yaratmak olacaktır."

SALGIN BİRBİRİMİZE NE KADAR YAKIN OLDUĞUMUZU GÖSTERDİ

Koç Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Eskin, salgın kontrol altına alındıktan sonra insanların dünyaya bakış açısında nelerin değişebileceğini anlattı.

Tarih boyunca insanlar birbirlerini renk, cinsiyet, varsıllık, ırk, inanç, coğrafya, cinsel-yönelim ve benzeri belirteçlere göre farklılaştırarak değişik sınıflamalara tabi tuttu. Elleri bulundurdıkları iktidar araçlarının sunduğu veya öyle sandıkları algılarla birbirlerine olmadık eziyeti yapabilmeyi başardılar. Birbirlerine üstünlük sağlama araçları bazen biriktirdikleri varlık, bazen inançları ve çoğu zaman da güç ve şiddet oldu. Bütün bunlar birbirlerine üstünlük sağlama yöntem ve biçimlerini meşrulaştırmak için kullanıldı.

Meşrulaştırma ve üstünlük sağlama yöntemleri birbirlerinin hem nedeni hem de sonucu olabildi ve bir kısır döngü oluştu.

Sonsuz bir uzayda küçük bir gezegenin sakinleri ve sonsuzlukta benzerlerinin olma olasılığı olan insan türü, imgeleminde dünya denilen gezegenden sahip olduğu varlık, güç, inanç ve şiddete göre üç adet olduğunu varsayabildi. Söz konusu üç dünyadan birinci ve üçüncüsünün nereleri ve kimleri kapsadığı belliyken ikincisi pek belli değildi. Var sayılan bu bölümlenme, gezegenin kaynakları üzerindeki hak talebini ve eşitsiz tüketimi meşrulaştırma aracı olarak görüldü. Gereksinme düzeyi gözetilmeksizin eşitsiz tüketim ve sahip olma, sözü edilen sistemin meşrulaştırılarak hem sürdürülmesine hem de yeniden üretilmesine zemin hazırladı. Bu anlayışla ne kadar sahip olursan ve tüketirsen güç hiyerarşisinde

Prof. Dr. Mehmet Eskin; Koç Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi

"Salgın hepimiz için tek bir gezegenin eşit düzeyde kırılğan sakinleri olduğumuzu, coğrafi olarak uzak olsak da birbirimize ne kadar yakın olduğumuzu ve varlığın-gücün ve farklı kategorilere ait olmanın umulan koruma kalkanını sağlamadığını ortaya koydu."

Prof. Dr. Ahmet İçduygu; Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

o kadar avantajlı konumda olursun. Eşitsizliğin tetiklediği daha fazla sahip olma ve tüketme arzusu ekolojik sistemde ciddi bir tahribata neden oldu. Bu anlatılan düzenlere ilişkin anlayışları sürdüren düzeneklerin çıktıkları eşitsizlik, önyargı, adaletsizlik, ayrımcılık, dışlanma, zorlama ve en nihayetinde şiddet olabiliyor. "Her koyun kendi bacağından asılır", "Atı alan Üsküdar'ı geçer" türünden değerler bahsedilen eşitsizliklerin tuzu biberi oluyor. Bunlar aynı zamanda toplum ruhunun kaybedilmesinin de hem sonucu hem de nedeni olarak ele alınabilir. Toplamların kaybedilen düzenleme yeti ve yetenekleri en savunmasızların, dışlananların daha da savunmasız kalmalarının önünü açtı. Bunlar kısmen büyük yığınlar için eğitime erişimin azalması veya var olan eğitimin kalitesinin düşmesine bağlı olarak da meydana geldi. Bu da uzun bir süreden beri şahit olduğumuz cehaletin prim yapması ve yığınların bilimden uzaklaşması ile sonuçlandı. Bu ve diğer nedenlerle kamusal tartışmalar dar bir alana hapsoldü ve sığlaştı. Bu düzen ve anlayışlar sürerken gezegenin bir yerinde birdenbire başlayan Covid-19 salgını tüm dünyaya yayıldı. Salgın hepimiz için var saydığımız gibi birinci, ikinci ve üçüncü dünyalarda değil tek bir gezegenin eşit düzeyde kırılğan sakinleri olduğumuzu, coğrafi olarak uzak olsak da birbirimize ne kadar yakın olduğumuzu ve varlığın-gücün ve farklı kategorilere ait olmanın umulan koruma kalkanını sağlamadığını ortaya koydu. Tüm bunlar insanların topluma, dünyaya ve kendilerine olan bakışlarında yerleşik değer, duygu ve düşünceleri temelden etkileyebilir. Salgın bittiğinde olası etkilenmelerin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini hep birlikte göreceğiz. Salgın sonrası önümüzde iki seçenek var. İlk seçenek, mevcut durumun yüzeysel ve sığ bazı tartışmalardan sonra aynen devam etmesi... İkinci seçenek, toplum, kendimiz ve dünyaya ilişkin değer,

düşünce ve tahayyüllerimizde köklü değişikliklere gitmek... İlkini seçersek, -eski tas eski hamam- kaldığımız yerden daha fazla ekolojik ve sosyal tahribatla devam ederiz. İkincisini seçersek, iş birliği, paylaşım, adalet ve sürdürülebilir bir yaşam anlayışı gibi değerleri ve kuralları bilim ve akıl temelinde yeniden oluşturmak için çaba harcamamız gerekecek. Umarım kolayın albenisi ağır basmaz!

AŞIRI MİLLİYETÇİ VE KORUMACI EĞİLİMLER BELİRGİNLEŞEBİLİR

Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ahmet İçduygu, devletlerin göç konusunda bir strateji değişikliğine gitme ihtimalini değerlendirdi.

Küreselleşmeyi tanımlayan temel unsurlardan biri yerel düzeydeki bir gelişmenin hızla küresel çapta yayılabilmesi ve tüm toplumların dönüşümüne neden olabilmesi... Koronavirüs hastalığının "pandemik" olarak nitelendirilmesi ve bu kapsamda küresel düzeyde mücadele edilmesi gerekliliğinin netleşmesi, küreselleşmenin günümüzdeki genişliğini ve derinliğini yansıtan çarpıcı bir örnek...

Küreselleşme süreçlerinin en belirgin unsurlarından biri, yoğunlaşan uluslararası kişi hareketliliği... Uluslararası kişi hareketliliği koronavirüs hastalığının hızla dünyanın her yerine yayılmasının temel nedenlerinden biri olarak da değerlendiriliyor. Bu kapsamda da hastalığın yayılmasının önlenmesi amacıyla devletler sınır geçişlerini kontrol altına alma ve vatandaşları olmayan kimselerin ülkeye girişlerini yasaklama uygulamalarını başlattı. Devletler sınır geçişlerini kontrol altında tutmak amacıyla egemenlik tasarruflarını kullanmayı HIV/AIDS salgını sırasında "insan güvenliği"ni koruma gerekçesiyle, 11 Eylül saldırısı sonrasında "kamu güvenliği"ni koruma

önceliğiyle gerçekleştirmişti. Bu tür uygulamalar küresel boyutta kişi hareketliliğinin bir "güvenlik" sorunu ve sınır geçişlerinin bir "güvenlik" konusu olarak değerlendirilmesine temel teşkil eder. Koronavirüs salgınında sınırların kapatılmasına kadar giden uygulamalar uluslararası kişi hareketliliğini "güvenlikleştirme" yaklaşımının sınır yönetimi uygulamalarını belirleyen ilkeler açısından geldiği en uç noktaya işaret ediyor. Bu dönemde devletlerin sınır geçişlerini kısıtlayan uygulamaları "kamu sağlığı"nı koruma amacıyla gerçekleştirdiklerine ilişkin gerekçelendirmeleri, kişi hareketliliğini kısıtlayıcı uygulamaların küresel düzeyde gerekli ve meşru olarak düşünülmesine de neden oluyor.

Koronavirüs salgınının siyasal, ekonomik ve toplumsal alanlarda gözlemlenebilen ve beklenen etkileri, dünyada kişi hareketliliği de dahil "hiçbir şeyin artık eskisi gibi olmayacağı" kanısını güçlendirir nitelikte... Siyasal alanda gözlenebilen en önemli dönüşüm, devletlerin koronavirüs salgınıyla mücadelede uluslararası iş birliği yapmaktan kaçınan ve kendi vatandaşlarının korunmasına ve kendi kaynaklarının kullanımına odaklanan biçimde davranmaları. Uluslararası ilişkiler alanının bilinen dergilerinden Foreign Policy'de 12 Mart 2020 tarihinde yayınlanan "Korona Küreselleşmeyi Öldürüyor" başlıklı makalenin temel iddiası bu küresel salgının son yıllarda dünyada artan aşırı milliyetçi, popülist ve korumacı siyasi eğilimlerin daha da belirginleşmesine neden olacağı yönünde. Bu tür eğilimlerin artışıyla devletlerin hâlihazırda uyguladıkları uluslararası kişi hareketliliğinin kısıtlanmasını hedefleyen politikaları daha da keskin hatlarla kurgulanıp uzun dönemde kurumsallaşabilir. Ekonomik alanda ise koronavirüs salgınının mal, hizmet ve emek piyasalarının dinamiklerini benzersiz bir dönüşüme sürüklediği açık. Koronavirüs

salgınına önlemeye yönelik tedbirler tüm dünyada hem üretimi hem de tüketimi ciddi oranda kısıtlıyor ve OECD'nin tanımıyla küresel ekonomi adeta bir "derin dondurucu" etkisine giriyor. 21. yüzyılın en büyük ekonomik şoku olarak betimlenen durumun etkilerinin uzun yıllar devam edeceği beklentisinin kişilerin ekonomik nedenlerle ülkelerarası hareketliliğini nasıl etkileyeceği her bakımdan bir bilmece... Bir yandan devletlerin ulusal emek piyasalarında yalnızca vatandaşları için istihdam yaratmaya odaklanarak başka ülkelerden emek göçünü tamamen kısıtlamaları yöntemini seçmeleri öngörülebilir. Öte yandan

"Salgının siyasal, ekonomik ve toplumsal alanlarda gözlemlenebilen ve beklenen etkileri, dünyada kişi hareketliliği de dahil 'hiçbir şeyin artık eskisi gibi olmayacağı' kanısını güçlendirir nitelikte..."

devletler, salgında yaşamlarını yitiren vatandaşların iş gücü piyasasındaki varlıklarını ve katkılarını ikame edebilmek için ya da ekonomilerini yeni yatırımlarla ve girişimlerle canlandırabilmek için uluslararası kişi hareketliliğini seçici açık göç politikaları ile kurgulamayı tercih edebilir.

Toplumsal alanda da sosyal etkileşimler açısından benzersiz bir dönüşüm gözlemlenebilir. Salgının önlenmesi için "evde kal" inisiyatifiyle sanal iletişim araçlarının eğitimden sağlığa kurumlar, toplumlar ve bireyler tarafından yaygın olarak kullanılmasıyla kişi hareketliliğini

gerektirmeyen iletişim unsurlarının ön plana çıkması, salgının önlenmesinden sonraki dönemde bireylerin kendi rızalarıyla kişi hareketliliğini azaltma yoluna gitmelerine de neden olabilir. İçinde bulunduğumuz dönemde kişiler hem ulusal hem de küresel düzeyde seyahat özgürlüklerinin kısıtlanmasına ve menşe ülkelerine dönerek karantinaya alınmaya rıza gösteriyor. Bu bağlamda "kamu sağlığı"nı koruma önceliği, siyasal alanda yükselen popülist ve milliyetçi fikirler ve bu dönemde yaşanan ekonomik şokun etkilerinin birleşmesi, uluslararası göçün kısıtlanmasına yönelik kurguların salgın önlendikten sonra da sürdürülmesine neden olması da olasılıklar arasında. Soğuk savaş sonrası dönemlerde artan göç ve sığınma hareketleri karşısında Avrupa Birliği'nin dış sınırlarını bir "Kale Avrupası" oluşturacak biçimde kapatması ve sınır denetimlerini Türkiye gibi komşu devletlere doğru "aktarma"sı ve sınır yönetimini "dışsallaştırma"sı yönünde gerçekleşen senaryonun koronavirüs salgınıyla mücadele döneminde ve sonrasında daha da keskin hatlarla uygulanacağı düşünülebilir. Ancak koronavirüs salgını sonrası dönemde "küreselleşme karşıtı" popülist bir siyasal ve toplumsal iklim içinde devletlerce kişilerin coğrafi hareketliliğini önleyici sert siyasal kararlar alınacağı öngörüsünün göreceli kısa bir süre geçerliliği olsa dahi, bu eğilimlerin küreselleşmeyi yok sayacak ölçüde bir noktaya gelip uzun dönemde sınır geçişlerinin ve göçlerin yükselme eğilimini kıracağı düşünülemez. Kişilerin uluslararası hareketliliği küresel ekonomi ve küresel toplumsal dinamikler açısından olmazsa olmaz olgular. Koronavirüs salgını ivmesini kaybettiğinde uluslararası öğrenciler, yüksek vasıflı profesyonel kişiler, çalışmak için ya da aile birleşimi için göç etme nedenleriyle birçok kişi yeniden uluslararası çapta hareket etmeye başlayacak. Gelişen iletişim

ve ulaşım olanaklarının yaygın etkileri düşünüldüğünde küreselleşen bir dünyada devletlerin aşırı milliyetçi ve korumacı siyasi eğilimlere mahkum olarak ve sınırlarını kapatarak varlıklarını devam ettirebilmeleri yüksek bir olasılık değil. Ancak, devletlerin koronavirüs küresel salgınıyla mücadele edebilmek için yaptıkları politika seçimlerinden kalacak miras, devletlerin kısıtlayıcı ve sınırlandırıcı sınır geçiş politikalarını artan şekilde seçmeci bir tavırla uygulamaya devam etmesi olabilir. Koronavirüs salgınının önlenmesinde öne çıkan uygulamaların, göç yönetişiminde küresel ve bölgesel düzeyde mevcut tüm sorunları ve

"Bireyselleştirilmiş eğitimi yüz yüze eğitim ortamlarında sağlamanın tek yolu, dijital çözümlerin artması ve bunların maddi açıdan daha erişilebilir olması..."

Prof. Dr. Murat Sözer; Koç Üniversitesi Öğrenme ve Öğretme Ofisi Direktörü

karmaşayı belirginleştirdiği açık... Bilim dünyası, politika yapıcılar ile uygulayıcılar ve kamu açısından bu dönemde üstlenilmesi gereken en kritik sorumluluk şu: Süreci tüm yönleriyle dikkatle inceleyip salgın önlenemediğinde, tüm insanların uluslararası kişi hareketliliği haklarını korurken yine tüm insanların sağlığını da gözeten küresel kurgulamaların mimarları arasına katılmak için gereken çalışmalara evden de olsa iş birliği içinde ivedilikle başlamak...

EĞİTİMDE YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR ORTAYA ÇIKACAK

Koç Üniversitesi Öğrenme ve Öğretme Ofisi (KOLT) Direktörü Prof. Dr. Murat Sözer ve KOLT Yöneticisi Zuhal Zeybekoğlu, eğitim alanında geleceğin nasıl şekilleneceğini yorumladı.

Önümüzdeki yıllarda öğrenme odaklı bireyselleştirilmiş teknoloji destekli eğitim etrafında yenilikçi yaklaşımların ortaya çıkacağını söylemek mümkün. Türkiye’de günümüzdeki ve yakın gelecekteki genç nüfus sayısı dikkate alındığında, bireyselleştirilmiş eğitimi yüz yüze eğitim ortamlarında sağlamaya devam edebilmenin tek yolu, dijital çözümlerin artması ve bunların maddi açıdan daha erişilebilir olması. Eğitimin her düzeyinde kalabalık sınıflarda öğreneni merkeze koyan, bilgi aktarımı değil bilgiyi seçici bir şekilde alma, anlama, yorumlama ve uygulama ile yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazanımını kolaylaştıran öğretim yöntemlerinin daha etkin kullanılması, doğru ve üzerine düşünülerek tasarlanmış çevrimiçi bileşenlerle mümkün olabilir. Çevrimiçi bileşenlerin başında öğrencinin ders materyallerine ve uzmanlar tarafından hazırlanmış güvenilir çevrimiçi dış kaynaklara zaman ve mekân bağımsız erişimine imkân veren öğrenim yönetim sistemi, öğrenci öğrenmesiyle ilgili hem öğrenciye

Ph.D. Zuhal Zeybekoğlu; Koç Üniversitesi Öğrenme ve Öğretme Ofisi (KOLT) Yöneticisi

hem öğretmene anlık geri bildirim vermeye imkân kılan çevrimiçi araçlar ve öğrencilerin derslerdeki bilgi ve beceri kazanımına dair kanıtları şeffaf bir şekilde sergileyip gelecekteki potansiyel işverenlere de ulaştırabileceği elektronik portfolyo araçları geliyor. Bu araçların mobil entegrasyonun ne derece işlevsel ve kullanıcı dostu olduğu önemli bir konu hâline geldi. Bunda kuşkusuz gençler arasında dizüstü bilgisayar kullanımının düşmesinin ve özellikle cep telefonlarının giderek daha fazla önem kazanmasının payı büyük... Bütün bunlar ışığında Türkiye’nin eğitimde avantajlı bir duruma geçmesi için yakın gelecekte cep telefonlarının eğitimde kullanımını artıracak entegre sistemlerin kurgulanması önem arz ediyor. Öğrencinin sınıf içi veya dışında eğitim amaçlı kullanılan bütün platform ve yazılımlara cep telefonlarından kolayca erişimini sağlayan çalışmalara hız verilmeli. Son olarak, sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamalarını da yine yakın gelecekte çok daha fazla göreceğiz. Öğrenciler birçok konuda keşfederek öğrenmeyi sanal ve artırılmış gerçeklik sayesinde eğlenceli ve öğretici bir şekilde deneyimleyebilecek.

“KÜRESEL ARA BUZUL DÖNEM”DE YAŞAMAK...

♦ ♦ ♦

Toplumsal araştırmaları ve analizleri ile tanınan Konda'nın Genel Müdürü Bekir Ağır, içinde yaşadığımız çağı “Küresel Ara Buzul Dönem” olarak adlandırıyor. “İnsanlık bu süreci tıpkı bir salyangoz gibi büzülerek, kendini koruyarak geçmeye çalışıyor” diyen ve bu yeni çağın getirdiklerini Bizden Haberler için analiz eden Ağır, koronavirüs salgınıyla birlikte toplumsal-sosyal dokuda nelerin değişebileceğini de yorumladı.

RÖPORTAJ
Özlem Kapar Bayburs

FOTOĞRAF
Hüseyin Serdar Öngen

"Salgın sonrasında devletlerin ve küresel yönetim mekanizmalarının yeni dengelere göre yeniden biçimlendiği bir yere mi evrileceğiz; yoksa şoven, popülist politikaların ve zihniyetlerin galip geldiği, Küresel Ara Buzul Dönem'in uzadığı bir yere mi ulaşacağız, göreceğiz."

Ne insan zihni, ne küresel kurumlar bu felaketi yönetmeye hazır... Türkiye'yi ve toplumu sürekli olarak dinleyen ve dünyadaki eğilimleri yakından takip eden Konda Araştırma ve Danışmanlık Genel Müdürü Bekir Ağırır'ın koronavirüs salgını konusundaki ilk yorumu bu yönde... Sahiden de tüm dünyada salgınla birlikte yaşanan kaosa bakıldığında, Ağırır'ın sözlerindeki gerçek daha iyi anlaşılıyor. Salgının henüz Asya ile sınırlı olduğu şubat ayının ilk haftasında röportaj yaptığımız Ağırır'a hemen ardından tekrar ulaştık ve kendisi, ortaya çıkan yeni tabloda salgınla birlikte toplumsal-sosyal alanda nelerin değişeceğini beş maddede şöyle özetledi: "1) İnsan zihni bu büyüklükte bir felaketi yönetmeye hazır değil. İlk kez bu kadar çok ülkede insanlar sokaklardan çekilmiş ve evlere kapanmış durumda. Bunun toplumsal ve siyasal sonuçları olacak. Küresel meselelerde "Biliriz, konuşuruz ama hep benden sonrakiler yaşayacak" gibi ortak bir bilinçaltı dürtüsü çalışırken şimdi ilk kez bütün bu belayı kendimizin, ailemizin ve sevdiklerimizin yaşayacağına dair bir duygu hâli ortaya çıktı. İşte şimdi tıp dünyasının, toplum ve siyaset bilimcilerinin asıl kafa yorması gereken, geleceğe dönük en önemli birinci unsur bu. 2) Küresel kurumlar da bu felaketi yönetmeye hazır değil. O nedenle bunu ulusal ve senkronize olmayan

politikalarla yönetmeye çalışıyoruz. Tüm bunların sonunda devletlerin ve küresel yönetim mekanizmalarının yeni dengelere göre yeniden biçimlendiği bir yere mi evrileceğiz yoksa şoven, popülist politikaların ve zihniyetlerin galip geldiği, Küresel Ara Buzul Dönem'in uzadığı bir yere mi ulaşacağız göreceğiz. 3) Bu zihni ve kurumsal boşluktan keyfiyetçi ve merkezîyetçi yönetim tarzına bir fırsat alanı çıkıyor. Bu salgından sonraki tartışmalarda bir boyut da "devletin yeni rolü" üzerine olacak. Sağlık, eğitim ve istihdam gibi alanlar başta olmak üzere "onurlu yaşam hakkı" sağlamanın devletin görevi olduğu hatırlanacak. Salgının öğrettiği açıklığın, şeffaflığın, karşılıklı güvenin, empatinin yani vatandaş memnuniyetinin önemi bundan sonraki süreçte daha da ortaya çıkacak. 4) Ciddi bir küresel ve ulusal ekonomik büzülme yaşanacak. Ekonomik modellemeler, tedarik zincirleri, eğitim ve sağlığı tümüyle serbest piyasaya bırakma politikaları yeniden tasarlanmak zorunda kalınacak. Bazı şirketlerde evlerden çalışma başladı. Bu zorunluluk diye başlayan durum birçok şirket için kalıcı olacak. 5) Yeniden vicdan ve saf iyiliği düşünmemiz lazım! Neler yaşanacağını ulusal hükümetlerden çok vicdan, saf iyilik, bir arada yaşam gibi dertleri olan hareketlerin neleri başarabildikleri belirleyecek."

"İlk kez bu kadar çok ülkede insanlar sokaklardan çekilmiş ve evlere kapanmış durumda. Küresel meselelerde 'Biliriz, konuşuruz ama hep benden sonrakiler yaşayacak' gibi ortak bir bilinçaltı dürtüsü çalışırken şimdi ilk kez bütün bu belayı kendimizin, ailemizin ve sevdiklerimizin yaşayacağına dair bir duygu hâli ortaya çıktı. İşte şimdi tıp dünyasının, toplum ve siyaset bilimcilerinin asıl kafa yorması gereken, geleceğe dönük en önemli birinci unsur bu."

"Türk insanı kendi hanesine girdiğinde son derece umutlu, hayalci, sorun çözücü; ama sokağa çıktığında da hiç öyle gayretli falan değil; aksine korkuyor, çekiniyor ve temkinli davranıyor. Çünkü sokaktaki değişimin kendisine nasıl yansıtacağından emin değil. Bu nedenle Türkiye'de değişim talebi ikircikli."

"Sarsıntılı bir ara dönemdeyiz"

Şubat ayında kendisiyle buluştuğumuzda, "Hani, bilim kurgu filmlerinde vardır ya, uzay gemileri uzaya girerken veya çıkarken tuhaf sarsıntılar yaşar; eğer parçalanmadan o geçiş başarılı olduysa bir sükûnet vardır. Bence insanlık işte öyle bir sarsıntılı ara dönemi yaşıyor. Ben buna 'Küresel Ara Buzul Dönem' diyorum" diyen Ağırdir ile röportajımıza başlıyoruz.

"Küresel Ara Buzul Dönem" diye adlandırdığınız, içinde bulunduğumuz "yeni hayata" dair gözlemlerinizi dinleyebilir miyiz? Bu dönemin zorlukları neler?

Bir çağ değişimi içindeyiz; tarım toplumundan sanayi toplumuna geçtik, şimdilerde ise sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecindeyiz. Hani bilim kurgu filmlerinde vardır ya, uzay gemileri uzaya girerken veya çıkarken tuhaf sarsıntılar yaşar; eğer parçalanmadan o geçiş başarılı olduysa bir sükûnet vardır. Bence insanlık işte öyle bir sarsıntılı ara dönemi yaşıyor. Ben buna "Küresel Ara Buzul Dönem" diyorum. İnsanlık bu süreci tıpkı bir salyangoz gibi büzülerek, kendini koruyarak geçirmeye çalışıyor ama tabii bu mümkün olmuyor. Çünkü hayat ritmi çok hızlı değişiyor. Bazıları bu değişime

dair çok ulvi okumalar yapıyor; "Trump, Çin'in ekonomik yükselişi" gibi sebepler gösteriliyor; tabii ki bunlar da etken ama bana göre bunlar sadece reçelin köpüğü. Reçelin lezzetine baktığımız zaman asıl farkın ne olduğunu anlayacağız. Gündelik hayatta neler değişiyor? Bir kere artık zaman ve mekândan bağımsız iş yapıp yaşayabiliyoruz. Kişiye özel üretimin mümkün olabildiği bir dünyadayız Artık o eski hiyerarşik düzenler, iş planları devreden çıkıyor. Çünkü çok boyutlu ve çok katmanlı bir hayat ritmi içindeyiz. Ben Ege'nin bir kasabasında doğup büyüdüm. Benim babam dönemin Başbakanı Demirel'in ne dediğinin haberini 48 saat sonra eline ulaşan gazeteden alırdı. Dolayısıyla konuyla ilgili kanaati ona göre oluşurdu ve hızlı tepki veremezdi; çünkü her şey bittikten sonra haberdar olurdu. Oysa şimdi herhangi bir yerdeki olaya 30 saniye sonra müdahil olabilmeniz mümkün. Geçmişte olduğu gibi bir devletin, şirketin veya bir hükümetin domine ettiği bir dünyayı değil, karşılıklı etkileşim içinde olunan bir dünyayı konuşuyoruz. Çok katmanlı ve çok boyutlu bir hayattayız. O yüzden de bugünkü gündelik hayat, belirsizlik ve karmaşıklık esaslı...

Bu değişim tablosunda Türkiye'ye özgü zorluklar neler? Türkiye toplumu geleceğe nasıl bakıyor? Ortak ve umutlu bir bakış var mı?

Türk toplumu anlattığımız bu süreci Batı toplumlarından farklı olarak kendine özgü katmanıyla yaşıyor. Çünkü ülkemiz gecikmiş bir modernleşme içinde; Batı'nın 1940'lardan sonra geçirdiği tüm değişimleri -örneğin kadının gündelik hayatta var olması, kentli gündelik hayat pratiklerinin hâkim olması gibi- 30-40 yıl geride kalarak yaşıyor. Son 40 yılda daha müthiş bir göç hareketi ve kentleşme var. Avrupa'nın 20. yüzyılın ortalarında hallettiği konular bunlar. 1940'ları bırakın, 1980'lerde bile teknoloji ile ilişkimiz dünyaya göre son derece

"ENDİŞELİ MODERNLER"

"İyi-doğru-güzel diye bildiklerimizle yaptıklarımız arasında bir yarılma söz konusu. Teorik olarak sanayi toplumunun psikolojisi, biyolojisi, bilimi diyor ki: 'İnsanlar kentli oldukça erişteyi kendisi yapmazlar, makarnayı marketten alırlar. Tatil deyince de memlekete değil, denize giderler. Giderek bu bir özgürleşme üretir, insanlar bireyselleşir.' Sanayi toplumunun böyle bir şeması var ama Türkiye'de durum böyle değil. Ortak hayata olan inanç kaybolduğu için böyle değil. O yüzden sadece kendi çocukları için son derece özgürlükçü olan insanlar sokaktaki hayat için demokrat değil. Kendi çocuğu için 'Cinsel yönelimini özgürce yaşayabilir' diyenler bu ülkede yüzde 20'lere yaklaşmış; ama aynı insanlar sokakta 'Suriyeliler gelmesin' diye bağırabiliyor. Bunun için icat ettiğimiz 'endişeli modernler' diye bir kavramımız var. Bu Konda'nın deyimidir."

Ağırdır: "Genç nüfusun yani 20 milyonluk kesimin yüzde 98'inin elinde akıllı telefon var. Bu şu demek; istediği anda her türlü habere, bilgiye, deneyime özgür ve bağımsız şekilde ulaşabiliyor."

"Geleneksel yapımızda komşuluk, sülale, akrabalık başka tanımlardı ve fiziki ilişkiye dayanıyordu. Hâlbuki günümüzdeki ilişki formatımız fiziki değil."

düşükken şimdi neredeyse dünyayla başa başız. Ülkemizde köyler dahil coğrafyamızın yüzde 80'i internete giriyor. Genç nüfusun yani 20 milyonluk kesimin yüzde 98'inin elinde akıllı telefon var, yani mobil yaşıyor. Bu şu demek; istediği anda her türlü habere, bilgiye, deneyime sizin hiyerarşinizin, şirket kurallarınızın ya da devlet hukukunuzun dışında özgür ve bağımsız şekilde ulaşabiliyor. Dolayısıyla Türkiye aynı anda hem sanayi, hem de bilgi toplumu olmaya çalışırken bir karmaşa yaşıyor. Üstelik bütün bunları siyaseten bir ortak hayali olmadan yapıyor. Atatürk ve arkadaşlarının Cumhuriyet'i kurduğu zaman bir ortak ülkü etrafında, "muasır medeniyet" diye kodlanan bir hayal için bütün ülke beraber hareket etmişti. Oysa ki bugün ülkede farklı kümelenmeler var. Bunun bir kısmı sanayi toplumu olamamaktan kaynaklanıyor; gelir dağılımı adaletsizliği bunun örneği... Dolayısıyla hâlâ devletin kalkınma yatırımlarına ihtiyaç var. Bir yandan da İstanbul, İzmir, Antalya'daki gençlerin bilgi toplumu hayali mevcut...

Ben bunu siyasi kutuplaşmalar nedeniyle ortak bir hayalde birleşemediğimiz için "biz" duygusu parçalandı şeklinde yorumluyorum.

Türk insanı ve toplumu ortak hayatı iki paralel zihinde yaşıyor. Bireysel hayatında herkes umutlu, çoğulcu... Kimse henüz camilerini ya da bakkallarını ayırmadı ama siyasi bir tartışmaya girdikleri zaman birbirlerinin boğazına sarılacak düzeye geliyorlar. Çünkü Türk insanı bireysel hayatında ne kadar sorun çözücüye, toplumsal hayatında o kadar değil. Türk insanı kendi hanesine girdiğinde son derece umutlu, hayalci, sorun çözücü; ama sokağa çıktığında da hiç öyle gayretli falan değil; aksine korkuyor, çekiniyor ve temkinli davranıyor. Bu nedenle Türkiye'de değişim talebi ikircikli... Çünkü sokaktaki değişimin kendisine nasıl yansıtacağından emin değil. O yüzden bir yandan değişim diyor ama bir yandan da bir ayağı ne olur ne olmaz diye geri duruyor. Mehteran yürüyüşünü bizim icat etmemizin bir sebebi olması lazım diye bir tezim var benim; bu bizim DNA'larımızda olan bir şey.

Teknoloji toplumsal bağları nasıl etkiliyor?

Bir kere toplum yapısı geniş aileden çekirdek aileye dönüşüyor. Hane başına ortalama nüfus sayısı artık 3,7 civarında. Ama ülkedeki ekonomik koşullardan ve gelir dağılımı bozukluğundan dolayı, Türk insanının dayanıştığı, hayatta var olduğu, ayağını bastığı yer ailesi... Biz ona "duygusal geniş aile" diyoruz. Aynı mekânda yaşamıyor olabilirler ama iletişim imkânları sayesinde aynı kasabada yaşarkenkinden daha yoğun bir ilişki içindeler. Kim hasta, kim kızını evlendiriyor, anında haberleri oluyor. Kentleştikçe ilişki formatı başka bir biçim alıyor. Geleneksel yapımızda komşuluk, sülale, akrabalık başka tanımlardı ve fiziki ilişkiye dayanıyordu. Hâlbuki günümüzdeki ilişki formatımız fiziki değil. Artık karşı kapınızdaki komşuyu bilmiyorsunuz ama Instagram'da takip

"Türkiye insanının gelecek korkusu son derece yüksek... Gençler üzerinde yaptığımız bir araştırmada, yüzde 55'inin öncelikle gelecek güvencesi istediğini ortaya koyduk. Şirketlerin Z kuşağı üzerine 'Yönetimde söz almak isterler' gibi yeni bir efsaneleri var; hâlbuki gençlerin yüzde 55'i önce gelecek garantisi istiyor. 'Priminizi artırmak için daha çok çalışmalısınız' derler. Oysa gençler için o primler artık çok cazip değil."

1956 yılında Çal/Denizlide doğan Bekir Ağır'dır, 1979- 2003 yılları arasında sanayi şirketlerinde, 2003-2005 döneminde Tarih Vakfında yöneticilik yaptı. 2005 yılından bu yana da Konda'nın genel müdürü.

ettiğiniz Ayşe'nin bu sabah ne renk kazak giydiğini biliyorsunuz. Ya da Twitter'da "influencer" denilen insanların yazdıklarınızdan ne okuyacağınızı seçiyorsunuz. Artık bir gazeteyi, 30 yazarı veya 40 haberi birden taramıyorsunuz, seçicisiniz. Mahalle kavramı yok, artık sokakta top oynamak, arkadaş olmak giderek kayboldu. Örneğin bugün artık kanaat önderi diye bir kavram da yok; yerine "blogger" veya "influencer" geldi. Eskiden bir köşe yazarı bir yazı yazdığında medyada o yazı üzerinden tartışmalara yer verilirdi ama bugün binlerce "blogger" binlerce konuya değiniyor. Hangi müziği dinleyeyim, hangi filmi izleyeyim diye düşündüğünüzde karşınızda çılgın bir çeşitliliği olan bir dünya buluyorsunuz. Dolayısıyla ortak bir popüler kültür yok.

Bu değişen dünyaya uyum sağlamak için iş dünyası kendisini nasıl konumlandırmalı? Yapılanma ve stratejide neler dikkate alınmalı?

Türkiye insanının gelecek korkusu son derece yüksek... Gençler üzerinde yaptığımız bir araştırmada, yüzde 55'inin önce gelecek güvencesi istediğini ortaya koyduk. Şirketlerin Z kuşağı üzerine "Yönetimde söz almak isterler" gibi yeni bir efsaneleri var; hâlbuki gençlerin yüzde 55'i önce gelecek garantisi istiyor. Şirketlerin pazarlama ve satışta prim düzenlemeleri vardır, onun özü rekabete dayanır. Yani "Priminizi artırmak için daha çok çalışmalısınız" derler. Oysa ki gençler

için gelecek korkusu nedeniyle o primler artık çok cazip değil, "Beş sene seni işten atmayacağım" deseniz daha fazla verim alırsınız.

Son on yıldır tüketicilerin talepleri artıyor ve çeşitleniyor. Şirketler ve markalar, toplumla yeni baştan bir ilişki üretmeliler. Ne yapıyorlarsa toplumun bütününü dikkate alarak yapmalılar. Bu kadar hızlı değişen bir dünyada sadece plan ve bütçelerle hayatı yönetemezler. Çünkü plan ve bütçeler Merkez Bankası'nın enflasyon, döviz kuru tahmini ve hükümetin büyüme hedefiyle kısıtlıdır. Ama Yırca Köyü'ndeki tepkiyle veya Trump'ın attığı bir "tweet"le ekonominin nasıl etkileneceği plan ve bütçelerde olamaz. İşte onun için şirketler strateji geliştirirken sadece ekonomici, finansçı, veri analizci çalıştırarak işlerini halledemez. Bildiğim kadarıyla bugün şirketlerin hiç birinde sosyolog, antropolog veya sosyal psikolog vs. yok. Bakın, daha yeni bir yılın ilk çeyreğindeyiz ama şirketlerin birçoğu plan ve bütçelerinde muhtemelen çoktan kurlara bağlı olarak değişiklik yapmıştır. Yılda en az dört-altı kere değişiklik yapmaları gerekir. Dolayısıyla şirketlerin "senaryolarla yönetim" diye başka bir modele geçmesi lazım.

Evet 1990'lardan bu yana şirketlerde birçok değişim yapılıyor; mesela logolar değişiyor, insan kaynakları birimlerinin adları artık kurumsal iletişim oldu vs... Ama şirketler ve markalar anlamalılar ki;

böyle organizasyonel değişiklikler bu işi kapsamaya yetmiyor. Çok daha radikal bir yerden düşünüp örgütlenme, pazarlama, strateji, üretim metotları geliştirmeliler.

Peki, geleceğe dönük pozitif bir harita oluşmasına katkıda bulunmak adına şirketler neler yapabilir?

Şirketler; ilişki formatı değişmiş, network'ler hâline dönüşmüş, birbirinden sonsuz, zamansız, mekânsız bir biçimde etkilenen bir kaygan zemin içinde kendilerini yeni baştan konumlamak zorunda. Bunu da yapabilecekleri tek bir yer var; o ülkenin veya toplumun olması gereken ortak ülküsü, ufkı adına çalışmak... Yani içme suyunu kirlletmeyen yatırımlar yapmak, bunu sadece sosyal sorumluluk diye değil, gerçekten böyle düşünüp zihniyetini böyle kurgulayarak yapmak... Örneğin, kadınları fazla mesaisiz çalıştırmak ya da 15 yaşındaki çocukları sigortasız çalıştırmamak...

Yani insan haklarına saygılı, ahlaklı şirket olmak...

Şirketler veya markalar, sadece hayırseverlik üzerinden ya da sosyal sorumluluk adı altında toplumla ilişki kurarak bu işi halledemezler. Çok daha derin ve kapsamlı bir değişime ihtiyaç var. Acımasız büyüme politikalarıyla ülkenin, dünyanın, insanlığın geleceğini kaale almadan yol alamazlar; bunun sonuna geldik. Kârlılık denilen şey ülkenizin, insanınızın gözündeki değerinizle oluşacak, fiyatınızla veya ürünüzle filan değil.

En başında sözünü ettiğim o sarsıntının içinden geçip çıktıklarında insanlar neye tutunmuşlarsa öyle var olacaklar. Şirketler için de var olmak ve olmamak aralığı bu. Eskiden bildiğimiz yöntemlerle iç iletişim artık mümkün değil; gazeteye verdikleri iş ilanını sosyal medyaya da koydukları zaman "Biz dijitalleştik" diyorlar. Oysa ki bu dijitalleşme falan değil ki! İki boyutlu dünyanın sadece mekânını değiştirmiş oluyorsunuz. Hâlbuki çalışanlarını, bayilerini, müşterilerini dinlemeliler. Dinlemek en önemlisi!

"ŞİRKET VERSİYON 3"

"200 yıl önce bir şirket, iş ya da girişim, o günün aristokrasisinden, kralından veya padişahından bir imtiyaz alıp başlıyordu, devletle ilişki kurması gerekiyordu. Sonra dünyada İkinci Dünya Savaşı'ndan, bizde de Özal döneminden sonra 'siyasetçiyle iş kurmak, iş tutmak' ortaya çıktı. Bugünse toplumla iş tutmak gerekiyor. Ve henüz şirketler buna yatkın değil, çünkü topluma müşteri diye bakıyorlar. Hâlbuki toplumla iş kurmak başka bir şey.

Evet, marka teorilerinde 'Markayı müşteriyle konumlayalım' gibi yeni birtakım yaklaşımlar var ama şirketler tam olarak henüz o noktaya gelebilmiş değil; ama en azından bunun yollarını arıyorlar. İşte bu tür kıvılcımlar, değişiklikler oradan başlıyor. Ben buna 'Şirket Versiyon 3' diyorum. Bunun en temiz metaforu şu belki: Şirketlerin yönetim kurullarına bakın; 1990'lara kadar emekli generaller, bürokratlar vardı, şimdiyse emekli bakanlar var. Ben de diyorum ki ne zaman ki Mor Çatı Kadın Hareketi'nden, genç girişimcilerden, yeşil hareketten veya çevrecilerden birisi yönetim kurulunda olacak, işte şirketler gerçekten o zaman değişmeye başlayacak."

Bugünün dünyasında konuşarak değil dinleyerek var olabilirsiniz. Bugünün iletişimi susmak ve dinlemektir. Şirketler ülkemizdeki gruplaşmaya, karşılıklı gerilime bakarak hayat sanki hep böyle gidecek sanıyorlar. Ama öyle olmayacak. Türkiye insanı Yırca Köyü'nde zeytin ağaçlarını kesen şirketi hiçbir zaman affetmeyecek. İçme suyunu kesen yatırımcı da, malınızı bedava dağıtsanız da affetmeyecek. Bu tür duyarlılıklar kadınlar, gençler, çocuklar hakkında yaptıklarınız sizi güvenilir kılacak.

O güven için önemli bir parametre samimi, sahici olup olmadığınız. Mesela Kırşehir'e fabrika kurarken "İstihdam

"Şirketler çalışanlarını, bayilerini, müşterilerini dinlemeliler. Dinlemek en önemlisi... Bugünün dünyasında konuşarak değil, dinleyerek var olabilirsiniz."

yaratmak için yapıyorum" filan dediğiniz zaman hiç kimse buna inanmıyor. Ama bunun yerine şunu söyleyin: "Kırşehir'in suyunu, toprağını kirlletmeyeceğim, insanları sömürmeyeceğim." Bu daha samimi ve sahici... Bu topraklardaki herkes enginarın nerenin sebzesi olduğunu bildiği gibi, Sarı Gelin'in kimin türküsü olduğunu da gayet iyi bilir. Sizin siyaseten başka pozisyon almanız sonucu değiştirmez.

Türkiye insanı balık hafızalı değildir, hiç şüphenez olmasın. Herkes her şeyi yazıyor. Sadece tepkiler konusunda geri kalıyor; çünkü o konuda da deneyimi var. Bugünün imkânları içinde örgütlenmeyi, tepki vermeyi öğreniyorlar. Kazdağları, Yırca Köyü örnekleri böyle bir şey... Öğrendikleri oranda maharetleri geliyor. Tüketici hakları konusunda şirketler eksik kalabiliyor. Bunu sadece yasal zorunluluk sanıyorlar. Ama durum öyle değil, ülkemizdeki tüketici davalarına bakın. O yüzden şirketlere tavsiyem; tüketici hakları, çevre ve kadın meselelerinde toplumdan yana olmaları. Ahlaklı şirket diye kast ettiğim şey işte bu.

"KAYGILANMA DEĞİL GÜÇLENME VE EVRİLME ZAMANI"

Çoğumuzun evlerden çıkmadığı, eğitimin uzaktan yapıldığı, iş hayatının da evden çalışmaya döndüğü bu günlerde, her geçen gün artan vaka sayısına bakıp kötüye odaklanmak da, bugünlerin bir fırsat olduğunu görmek de bir seçenek olarak karşımızda duruyor. Koç Üniversitesi Hastanesi Psikoloğu Serra Muradoğlu, zihinsel kaygıyı büyütmekten ve felaket senaryoları yazmaktan uzak durarak bu dönemi nasıl bir fırsata çevireceğimizi anlattı.

Aniden gelişerek insanlarda korku ve kaygı yaratan, gündelik hayattan iş hayatına eğitimden sosyalleşmeye kadar insanların tüm düzeni ve rutinini bozan koronavirüs'ün psikolojimizi etkilememesi düşünülemezdi. Salgın tedbirlerinden biri olarak "evde kalma"; hepimizi izole olmaya, sosyalleşmekten uzaklaşmaya ve dolayısıyla psikolojimiz üzerinde olumsuz etkilere neden oluyor. Fiziksel sağlığımız kadar psikolojik sağlığımızı da koruyarak bu günleri hep birlikte atlatabiliriz.

Hangi olumsuz duygular normal?

Koronavirüsün ruh sağlığımız üzerindeki olumsuz etkileriyle nasıl baş edebileceğimiz konusunda bilgi veren Koç Üniversitesi Hastanesi Psikoloğu Serra Muradoğlu, virüse bağlı değişen yaşam şeklinin bireyler ve toplum üzerinde uzun vadeli etkileri olacağını belirtiyor. Muradoğlu sözlerini şöyle sürdürüyor: "Aniden gelişen, kişiyi çaresiz ve kontrolsüz hissettiren, kendisinin ve/

veya sevdiklerinin sağlığını tehdit eden olaylar yaşandığında insanoğlu benzer duygusal ve davranışsal tepkiler verir. Bu dönemde yoğun üzüntü, stres, korku, öfke, çaresizlik ve gelecek kaygısı duymak normal olmakla birlikte bu duyguların yoğunluğu ve günlük yaşama etkisi ruhsal bozukluklar açısından ayırt edicidir. Psikiyatrik geçmişi olan veya hâlihazırda psikiyatrik tanısı bulunan kişilerin belirtileri bu dönemde şiddetlenebilir ve kişinin bu durumla baş etme şeklini etkileyebilir. Özellikle anksiyete, depresif belirtiler, obsesyonlar ve/veya kompulsyonlar, panik atak ve bazı somatik belirtiler, uyku ve/veya yeme düzeninde, dikkat ve konsantrasyonda bozulmalar gözlenebilir. Bu belirtilerin yanı sıra uzun vadede; travma sonrası stres bozukluğu, ekonomik zorlanmalar, gelecek planlarının bozulmasıyla gelen hayal kırıklığı ve kayıplarla baş etme gibi etkiler görülebilir. Hepimiz için ilklerin yaşandığı bu belirsiz dönemin getirdikleriyle birlikte öğreneceğimiz, evrileceğimiz ve güçleneceğimiz bir süreç olacağını düşünüyorum."

Koç Üniversitesi Hastanesi Psikoloğu Serra Muradoğlu

"Uzmanların söylediği kurallara uyuyorum, virüsün hangi koşullarda canlı kaldığını ve enfekte ettiğini biliyorum ve yapabildiğim kadar kendimi koruyorum.' Bu hatırlatmaları yapmadıkça zihin kaygıyı büyütür ve içinden çıkılmaz bir hâle getirerek bizi bir sarmala sokar."

"Zihinsel sarmallardan kaçının"

Bu dönemde ortaya çıkan yiyecek stoklamak, "Koronavirüs oldum mu?" diye hastanede soluğu almak ya da tam tersi fazla rahat davranıp kendini korumamak gibi toplumsal davranışları da değerlendiren Psikolog Serra Muradoğlu şöyle söylüyor: "Bu davranışlar stresle baş etme şeklimizin bir yansıması... Stres yaşamamız için oldukça önemli bir duygu olmakla birlikte kontrolden çıktığında bazı problemlere sebep olabiliyor. Durumun belirsizliğinin yarattığı stres ve kontrol

hissinin kaybı insanları gereksiz şeyleri satın almaya, haberleri hiç olmadığı kadar fazla takip etmeye, aşırı önlemler almaya veya kendi vücutlarını dinlemeye sevk edebiliyor. Diğer taraftan ise kişiyi yönelik bir yanılsamaya sokabiliyor. Bu iki uç da stres durumlarında gösterdiğimiz limbik sistemin 'savaş ya da kaç' mekanizmasının örnekleridir. Koronavirüs ise limbik sistemin hakimiyetindeki duygusal tepkilerle değil, rasyonel olan bilişsel neokorteksimizle yönetmek ve

baş etmek durumunda olduğumuz bir küresel salgındır. Bu nedenle limbik sistemin etkisinde olabilecek fikirlerimizi fark edip onlara bir mesafe almak; daha rasyonel olmamıza, sağlıklı karar vermemize ve sakinleşmemize yardımcı olabilir."

"Şu anda kalın"

Peki yaşadığımız bu kaygı, stres ve korkuyla nasıl başa çıkacağız? Psikolog Serra Muradoğlu bu soruyu ise şöyle yanıtlıyor: "Endişelerimizin gerçekçi olduğu, inkâr edemeyeceğimiz bir tehditle karşı karşıyayız. Maalesef ki yaşam şartlarımız düşünüldüğünde bizi virüsten yüzde yüz koruyan bir önlem yok. Bu zihnimizi kaygılandırıran ama rasyonel olan bir bilgi. Fakat bir yandan da aldığımız önlemler ve virüsün yayılma şeklini kendimize hatırlatabiliriz. 'Uzmanların söylediği kurallara uyuyorum (hijyen, sosyal mesafeyi koruma, teması durdurma, bağışıklığı artırma vs.); virüsün hangi koşullarda canlı kaldığını ve enfekte ettiğini biliyorum ve yapabildiğim kadar kendimi koruyorum.' Bu hatırlatmaları yapmadıkça zihin kaygıyı büyütür ve içinden çıkılmaz bir hâle getirerek bizi bir sarmala sokar. Zihinsel çarpıtmalara, yani felaket senaryoları yazmaya, aşırı genellemeler yapmaya ya hep ya hiç tarzı düşünmeye, negatif olan şeyleri büyütmeye başlarız. Her şeyin üzerinde kontrolümüz olmadığını kabul etmek, bizi gerçeğe bağlayan 'şu an'a ve aldığımız önlemlere odaklanmak olumsuz duygularla baş etmemize yardımcı olabilir."

"Duygularını doğru yönetin"

Bu olağanüstü dönemde toplumun en çok etkilenen kesimi çocuklar... Çocuğun yaşına ve duygusal gelişimine göre koronavirüsü ve mevcut düzeni anlatmak gerektiğinin altını çizen Serra Muradoğlu, "Şu an tüm dünyayı etkileyen bir salgın hastalık olduğu, bu nedenle tüm ülkelerde bazı önlemler

alındığı, doktorların ve birçok bilim insanının bu konu üzerinde çalıştığı, geçici bir dönem olduğu, bu süreçte hijyene ve bazı kurallara dikkat edileceği, daha çok aile içinde vakit geçirileceği gibi temel konularda bilgi verilmelidir. Rutinleri olabildiğince devam ettirmek, konuşmaya ve dinlemeye açık olmak, haberlere maruz kalınan süreyi kısıtlamak, akademik çalışma rutini oluşturarak bilgiye olan meraklarını canlı tutmak, aile içinde geçirilen zamanları birlikte öğrenmeye keşfetmeye ve eğlenmeye yönelik bir fırsat olarak görmek önerilir” diyor. Psikolog Muradoğlu çocukların kaygılarını daha iyi yönetebilmeleri için yaratıcı baş etme becerilerine yönelik faaliyetlerin de yardımcı olabileceği belirtiyor: “Örneğin ebeveyn ve çocuk birlikte 'kaygı bebeği' çalışması yapabilir. Bunun için evdeki kumaş, pamuk, el işi kağıtları gibi basit materyallerle bir bebek yaparak çocuğun huzursuz hissettiği, korktuğu veya kaygılandığı şeyleri bu bebeğe anlatması teşvik edilebilir. Yine çocuk koronavirüse karşı olan öfke, korku, kaygı gibi hislerini dışsallaştırabilmesi için onun resmini yapabilir ya da ona bir mektup yazabilir.”

Evde hep birlikteken nasıl yalnız kalınır

Evde kalmak tüm aile bireylerinin hiç olmadığı kadar birlikte vakit geçirmesine neden oluyor. Çatışmaların olmaması ve ilişkilerin sağlıklı yürüyebilmesi içinse Serra Muradoğlu şu önerilerde bulunuyor: “Fiziksel temasın azaldığı bu dönemde göz temasını ve duygusal yakınlığı artırmak bir rahatlama sağlar. Stres ve birlikte geçirilen zamanların artmasıyla çatışmalar da olabilecektir. Fiziksel olarak uyguladığımız sosyal mesafe kuralını duygusal olarak da uygulayabilmek, yani karşımızdaki kişiye ve duygularına bir alan açabilmek; tartışmalarda “ben” dilini kullanabilmek,

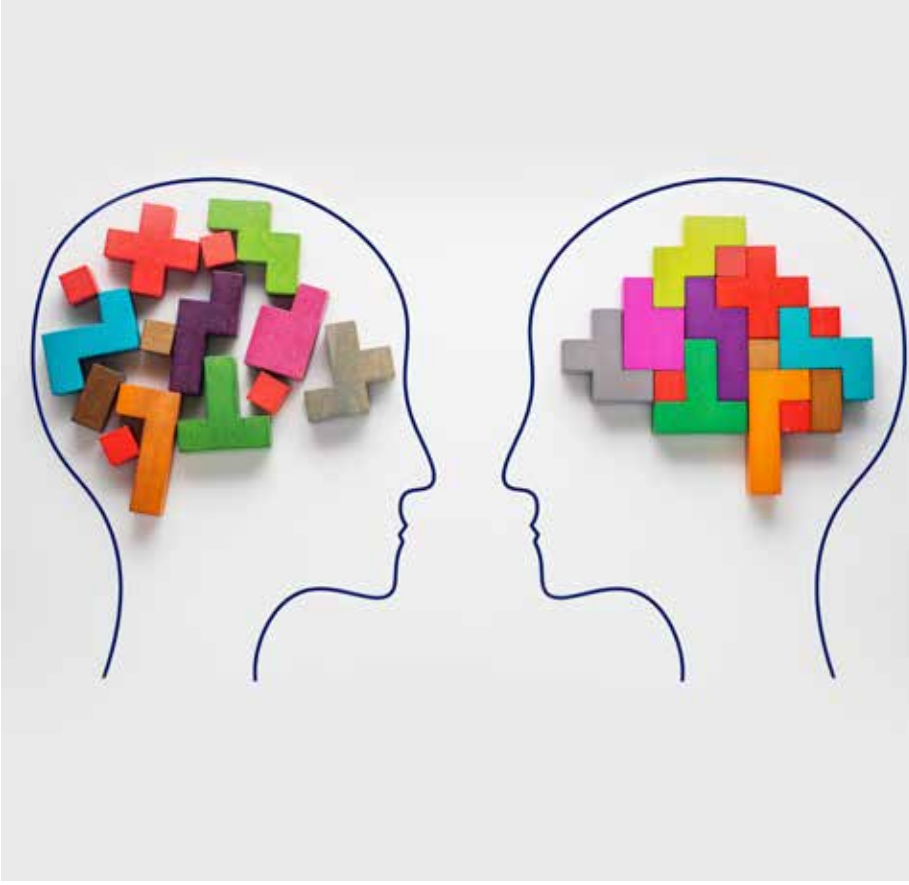
hislerimizden bahsetmek, suçlayıcı olmamak, kişiyi değil durumu problem olarak görmek bize sağlıklı iletişim için yardımcı olabilir. Özellikle kalabalık ailelerde gün içinde yalnız vakit geçirebilecek kişisel alanların sağlanması, ortak aktivitelerin demokratik kararlarla planlanması, ev işleriyle ilgili iş bölümü yapılması süreci kolaylaştırabilir.

Yeni temas biçimi

Bu dönemde belki bildiğimiz sosyalleşmeden uzaklaştığımızın ancak sosyalleşmenin yeni yollarını, temasın alternatiflerini bulduğumuzun altını çizen Muradoğlu, “Sosyal medya ve iletişim uygulamaları hiç olmadığı kadar yoğun bir şekilde kullanılmaya başladı. Daha önceden planlanmış konserler, toplantılar online yapılmaya başladı; onlarca yıldır hizmet veren müzeler, kütüphaneler kaynaklarını

“Çocuklara şu an tüm dünyayı etkileyen bir salgın hastalık olduğu, bu nedenle tüm ülkelerde bazı önlemler alındığı, geçici bir dönem olduğu, bu süreçte hijyene ve bazı kurallara dikkat edilmesi gerektiği konularında bilgi verilmelidir.”

“İnsan beyni çevreyle etkileşimi ve öğrenme deneyimiyle yeniden yapılanma kapasitesine sahiptir, buna ‘plastisite’ denir. Şanslıyız ki olumlu olumsuz tüm deneyimlere süreç içinde adapte olabilme becerisine sahibiz.”

online erişime açtı. Elindekini paylaşma, insanlığa yardımcı olma bilinci herkese sirayet ederek işe yarar hissetme, fiziksel olarak izole olunsu da ruhsal olarak toplumun parçası hissetmeye yönelik çabalarımız arttı. Sosyal medyadan koordine olunarak tüm mahallelerden sağlık çalışanları için her gün aynı saatte destek alkışları yükseldi. Bu gelişmelerin insan ruhunda umudun, birliğin ve dayanışmanın canlı kalmasına oldukça etki eden dışsal motivasyonlar olduğunu düşünüyorum” diyor.

İçsel motivasyonu nasıl sağlarız?

Peki içsel motivasyonumuzu canlı tutmak ve ruh sağlığımızı korumak için ev içinde neler yapabiliriz? Serra Muradoğlu, bu pek de alışık olmadığımız düzende, rutinlerimizi oluşturmanın ve olanları devam ettirmenin, günü planlamanın, doğru ve güvenilir kaynaklardan kısıtlı zamanlarda haber almanın güvende ve rahat hissetmemiz için önemli olduğunu söylüyor. Olumsuz düşüncelerle çok dolu olduğumuzda farkına varmasak da stres düzeyimiz yükseldiğini ve vücudumuz gerildiğini ifade ederek, şöyle devam

ediyor: “Bu nedenle gün içerisinde fiziksel egzersiz yapmak, gevşeme ve nefes çalışmaları yapmak, meditasyon yapmak, duyularımızı kullanarak kendimizi regüle etmek, uyku ve yeme düzenine önem vermek, su tüketimini atlamamak hem ruhsal hem de bedensel sağlığımız için gereklidir. O çok yoğun ve yorucu geçen iş yaşamlarımızda yapamayıp ertelediğimiz kendimize iyi gelecek ne varsa başlamak için bir fırsat olarak görebiliriz. Örneğin yeni bir hobi edinebiliriz, bir enstrüman öğrenebiliriz, başlayamadığımız kitabı elimize alabilir, bir odamızı yeniden dekore edebiliriz. Zihnimizi üretken olmaya, durulmaya, kendimize ve başkalarına nazik olmaya teşvik edebiliriz.”

Normal hayata döndüğümüzde ne olacak?

Koronavirüs salgını kontrol altına alındığında insanlar normal yaşamına kaldığı yerden devam edecek. Bu nedenle izolasyondan sonra eski düzenimize yeniden adapte olmak da önemli... Serra Muradoğlu bunu da şöyle açıklıyor: “İnsan beyni çevreyle etkileşimi ve öğrenme deneyimiyle yeniden yapılanma kapasitesine sahiptir, buna ‘plastisite’ denir. Şanslıyız ki olumlu olumsuz tüm deneyimlere süreç içinde adapte olabilme becerisine sahibiz. Bu zor zamanlar tarihte benzerini gördüğümüz birçok olayda olduğu gibi insanların toplu zorluklardan birlikte ve yeniden güçlenerek kalktığını zamanlar olmuştur. Elbet yaşadığımız bu deneyimler ileriki zamanlardaki deneyimlerimizi ve davranışlarımızı etkileyecek, bize yeni alışkanlıklar kazandıracaktır. Ve muhtemel, ‘normal yaşamımız’ tam olarak eskisi gibi olmayacaktır. Bu süreçte evde geçirilen süre içinde iş hayatı veya akademik hayattan da kopmamak, rutinleri devam ettirmek, sevdiğimizle online sohbetlere devam ederek temasta kalmak adaptasyon sürecini olumlu etkileyecektir.”

SORUMLU FELSEFE: ETİK YAŞAM

Koronavirüs salgını, gezegenimize verdiğimiz ağır zararı tüm çıplaklığıyla gözler önüne serdi. Şimdi yaşam tarzımızı gözden geçirmenin tam zamanı! İster gerçekten ihtiyacımız olmayan şeyleri satın almayalım, ister yerel üretimleri tercih edelim, ister hayvanlar üzerinde test edilmiş ürünlerden uzak duralım; günlük hayatta etik yaşam ilkelerini dikkate alarak yapabileceğimiz pek çok şey var.

HABER

Yasemin Balaban

Gündelik yaşantımızı sürdürürken insanlığa ve gezegenimizdeki tüm canlılara daha fazla sorumluluk bilinciyle ve saygı duyarak hareket etme konusunda bir adım daha atma zamanı gelmedi mi? Kuşkusuz çoktan gelmişti ve insanlık tarihinde bir dönemeç olan koronavirüs salgını, her birimizin kaderinin başkalarıyla ne kadar bağlantılı olduğunu son derece net bir şekilde gösterdi. Buna paralel olarak yaşam felsefesi konusu da daha fazla tartışılmaya başlandı.

Koronavirüs salgınıyla birlikte konuşulan konulardan biri, hastalığın çıkışının arkasında, insanların vahşi hayvanların yaşam alanlarına giderek daha fazla müdahale etmesinin olabileceğiydi. Bu argüman doğru olsa da olmasa da insanların gezegendeki ekosisteme verdiği zararın yıkıcılığı çok önemli bir gerçek... Ve yine salgınla birlikte evlerine kapanan, her zamanki alışveriş alışkanlıklarının dışına çıkmak zorunda kalan bireyler, bir an durup tüketimlerini gözden geçirmek durumunda kaldı.

Koronavirüs salgını algıları açtı

Elbette bu tür konularda daha derin bir bakış açısı geliştirmek için başımıza koronavirüs gibi bir felaketin gelmesi gerekmiyor. Ya da doğada yarattığımız tahribatın zararlarını görebilmek için bunun ağır sonuçlarını bireysel olarak yaşamamız şart değil. Ancak koronavirüs hem bütün ülkeleri sarması hem de gündelik hayat üzerinde büyük etki yaratması nedeniyle, insanların dünyaya karşı sorumluluklarını neredeyse eş zamanlı olarak gözden geçirmesine neden oldu.

Artık sırada bu sorumluluklarımızı yaşam felsefemizin merkezine koymak var. Son yıllarda bu doğrultuda yükselen bir akım da bu nedenle giderek yaygınlaşacak gibi gözüküyor. "Etik yaşam" adı altında özetlenen bu yaklaşımda bireysel olarak karar verirken sürdürülebilirlik, gereksiz tüketimden kaçınmak, vahşi yaşama saygı gibi değerler gözetiliyor.

Örneğin, marketten aldığınız ürün üretilirken doğaya zarar verilmiş mi? Hayvanlar üzerinde test edilmiş mi? Üretici şirket, çalışanlarına

nasil davranıyor? Bu ürüne gerçekten ihtiyacınız var mı? Etik yaşamı merkeze alan kişiler, karar verirken bu ve benzer temalı sorulara odaklanıyor.

Çevreye duyarlılık ön planda olmalı

Dünyanın geldiği noktada yaşanan olumsuzluklardan her bir bireyin sorumlu olduğu, bunları düzeltmek için yalnızca kurumların değil bireylerin de tutumlarını değiştirmesi gerektiği argümanı ile ortaya çıkan etik yaşam felsefesinin en önemli unsurlarından biri, çevreci yaklaşımlar. Ekolojik okuryazarlık terimi de bu duyarlılıklarla hayatımıza giren bir kavram... 1990'lı yıllarda, iki bilim insanının, Fritjof Capra ve W. David Orr'un gündeme getirdiği bu terim, yeryüzünde hayatı mümkün kılan doğal süreçleri anlamayı ve bu ilişkilere saygı duyarak yaşamayı ifade ediyor. Örneğin, ekolojik okuryazar bir balıkçı, balık neslini devam ettirecek şekilde avlanıyor. Aldığımız ürünlerin doğayı nasıl etkilediğini öngörmek, kullanılan hammaddelerin dönüştürülebilir ürünlerden olmasını tercih etmek, üretim süreçlerini sorgulayarak doğaya daha az zararı olanları seçmek birey olarak etik değerleri ön plana alarak yapılacak işlerden en önemlileri.

Tüketici değil "türetici" olmak!

Tüketici kimliğimizle alabileceğimiz sorumluluklara ilişkin yeni ve dikkat çekici fikirler de yok değil. Bunlardan biri de tüketici değil "türetici" olmak. "Fast food" (hızlı yemek) kültürüne karşı bir hareket olarak doğan ve tüm dünyada yaygınlaşan "Slow Food" (yavaş yemek) hareketinin kurucusu Carlo Petrini, "türetici" olma gerekliliğinin altını çiziyor. "Slow Food" hareketini, sağlıklı ve yerel ürünlerle yerel tatların korunması felsefesiyle başlatan Petrini, dikkatimizi gıdamıza ve günlük kullanımımız için gereken ürünlere çevirerek bu ürünlerin kaynaktan alışveriş çantamıza gelene kadar geçirdiği üretim aşamalarından her birimizin sorumlu olduğunu hatırlatıyor. Petrini, "türetici"yi çağımız insanının daha

Etik yaşam felsefesine uygun seçim yapmak isteyenler için organik gıdadan kozmetiğe, deterjandan geri dönüştürülmüş eşyalara kadar ürün seçenekleri bol...

önce karşılaşmadığı ve bu nedenle de içinden bir türlü çıkmadığı sorunlara çözümler türeten kişi olarak tanımlıyor. Yani, gerçekten ihtiyaç duymadığı şeyleri satın almayan, hatta eskiden olduğu gibi fazlasını komşusuyla paylaşan kişi...

Herkes bir şey yapabilir

Etik yaşam felsefesini benimseyen girişimler de dünyada yükselişte. "Adil Ticaret" adlı sosyal girişim bunlardan biri... Gelişmiş ülkelerdeki üreticilerin geliştirmekte olan ülkelerden yaptıkları hammadde temini sırasında oradaki üreticilere destek vermeleri prensibiyle oluşturulan bu girişim ağına dahil olan küçük üreticiler korunuyor. Tüketici tercihleri etik yaşam felsefesine daha uygun olarak şekillendikçe, bu tür girişimler de artıyor. Euromonitor araştırma kuruluşunun düzenli olarak yaptığı araştırmalar, etik yaşam trendinin giderek yaygınlaştığına dikkat çekiyor. Sonuncusu Haziran 2019 tarihinde açıklanan ve "Ethical Living: State of Play 2019" (Etik Yaşam: Oyundaki Durum 2019) başlığını taşıyan rapora göre, başta gelişmiş ülkeler olmak üzere tüm dünyada tüketicilerin harcama yaparken etik ve ahlaki değerleri dikkate alma eğilimi artıyor. Şirketlerin bu eğilimi dikkate alarak attıkları adımlar da etkinin katlanmasını sağlıyor.

Biz de ister gerçekten ihtiyaç duyduğumuz miktardan fazlasını satın almayalım, ister satın aldığımız ürünleri seçerken hayvanlar üzerinde denenmemiş olanları tercih edelim, ister yerel üretimleri destekleyelim; günlük hayatta etik değerleri dikkate almak için yapabileceğimiz pek çok şey var. Gezegenimiz ve onu paylaştığımız milyarlarca canlı her birimizden daha fazla duyarlılık ve saygı bekliyor. Önemli olan bu farkındalıkla yaşamak ve küçük adımlar da atsak parçası olduğumuz doğaya karşı sorumlu olduğumuzu unutmamak.

SALGIN GEZEGENE VERDİĞİMİZ ZARARI ÇARPICI ŞEKİLDE ORTAYA KOYDU

Birçok ülkede koronavirüs salgınıyla birlikte insanların evlerine çekilmesi ve yaşam tarzlarının değişmesiyle birlikte insanların gezegene verdiği zarar daha net olarak görülmeye başlandı. Carbon Brief web sitesinin yaptığı analize göre salgının ilk vurduğu ülke olan Çin'de sadece iki hafta içerisinde enerji tüketimi ve karbon salımı yüzde 25 azaldı. Yıllık bazda bakıldığında bunun Çin'in karbon emisyonunda yüzde 1 düşüşe neden olması bekleniyor. Columbia Üniversitesi'nden araştırmacıların yaptığı araştırmaya göre ise dünyada trafiğin en yoğun olduğu kentlerden biri olan New York'ta araç kullanımının yüzde 35 civarında azalmasının etkisiyle, karbon monoksit düzeyi yüzde 50 düştü. Karbon salımında yüzde 5-10 oranında gerileme yaşanırken metan gazında da önemli miktarda düşüş kaydedildi.

İNSANLIĞIN ÇEVİRİMİÇİ MACERASI BAŞLADI

♦ ♦ ♦

Evden çıkamıyor, sinemaya tiyatroya gidemiyor, müze gezemiyor olabiliriz ancak teknolojinin nimetleri bize başka bir dünyanın kapılarını aralıyor. Çevrimiçi ziyaret edebileceğimiz müzeler, opera ve bale gösterileri, sanal seyahatler ve podcast'ler bizi yepyeni bir deneyime davet ediyor.

YAZI

Biray Anıl Birer

Koronavirüs tedbirleri kapsamında müzeler, tiyatrolar, sinema salonları kapanırken, teknoloji sayesinde kültür sanat etkinlikleri evlerimize geliyor. Bunlardan biri de Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Youtube kanalında erişime açtığı sanat etkinliklerinin seçkin örnekleri...

Müzeler

Pera Müzesi ve İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, dijital ortama aktardığı sergilerle sanatın iyileştirici gücünü evlere taşıyacak. Sanatseverler, Google Arts & Culture platformu üzerinden, Suna ve İnan Kiraç Vakfı koleksiyonundaki eserleri ve İstanbul kent kültürünü mercek altına alan sıra dışı sergileri en ince ayrıntısına kadar inceleyip, 360 derecelik görüntülerle "Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar" ve "Osman Hamdi Bey" sergilerinde sanal tura çıkabilecek. İstanbul Modern'in Karaköy'deki son koleksiyon sergisi "Sanatçı ve Zamanı"nı müzenin web sitesinden erişebileceğiniz üç boyutlu sanal turla keşfetmek mümkün. 109 sanatçının 193 çalışmasını inceleme fırsatı yakalayacak sanatseverler, ayrıca sergiye dair metinlere de ulaşabilecek. Yapı Kredi Kültür Sanat'ın ev sahipliğini yaptığı "Bir Zamanlar Toroslar'da: Sagalassos" sergisini ise, <http://sanat.ykykultur.com.tr/sergiler/bir-zamanlar-toroslarda-sagalassos> linkini tıklayarak gezebilirsiniz. Bünyesinde 6 binden fazla yaratıcı eser

barındıran Getty Müzesi, ABD'nin en iyi sanat merkezlerinden biri. Google Arts and Culture, Getty'nin galerilerine sanal turlara çıkmamızı sağlıyor, bu sayede neolitik kil figürlerden Van Gogh'un Irises adlı eserine pek çok sanat yapıtını keşfedebiliyorsunuz. Kimi eserlerin üstüne tıklayınca daha fazla bilgi edinmek de cabası. Xplorit adlı diğer bir platform sayesinde dijital turunuza Getty'nin ferah terasını da ekleyebilirsiniz. New York'un dünyaca ünlü modern sanat müzesi MOMA'nın çevrimiçi turlarıyla 1929'dan kalma sanat eserlerini ve Matisse, Picasso ve nice büyük ressamın eserlerini keşfedebilirsiniz. 1880'lerde Avrupa'da üretilmiş resimler ve heykellerden daha güncel filmler, tasarımlar ve performans sanatına kadar pek çok farklı eser keşfedilmeye hazır. Dünyanın ve Londra'nın en önemli sanat enstitülerinden biri olan Royal Academy of Arts da Youtube'dan önemli eserlerini yayına açtı. Bu vesileyle enstitünün 250 yıllık yaz sergilerini de görme fırsatı yakalayabilirsiniz. <https://www.youtube.com/user/RoyalAcademyofArts>

Opera ve bale

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü'nün çocuklar ve yetişkinlere yönelik sanat etkinliklerinin seçkin örnekleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Youtube kanalında erişime açıldı.

Romeo ve Juliet Balesi, Kamelyalı Kadın, Carmen gibi dünyaca ünlü opera gösterilerini gösterilerini www.youtube.com/user/KulturTurizmBak linkinden izleyebilirsiniz.

Almanya Münih'teki Bayerische Staatsoper Tiyatrosu, Koronavirüs salgınından dolayı 11 Mart'tan 19 Nisan'a kadar bütün performanslarını iptal etti ancak "7 Deaths of Maria Callas"ın dünya prömiyerini 11 Nisan'da canlı olarak online yayınlayacak.

Gösteri, ünlü Yunan sopranonun hayat hikâyesine performans sanatının öncüsü Marina Abramović'in gözünden bakıyor.

Londra'daki Royal Opera House da yapımlarına ara verdiği için çevrimiçi gösterilerini ve ustalık derslerini ücretsiz yayınlama kararı aldı. Baley ve operayı her eve ve her cihaza

Bayerische Staatsoper Tiyatrosu, "7 Deaths of Maria Callas"ın dünya prömiyerini 11 Nisan'da canlı olarak online yapacak.

ulaştırmayı hedeflediklerini söyleyen grup, 10 Nisan'da Cosi fan tutte'yi, 17 Nisan'da da The Metamorphosis'i Facebook ve Youtube hesaplarından sergileyecek. Bolşoy Tiyatrosu ise en iyi performanslarından oluşan eserlerini YouTube kanalından yayınlamaya devam ediyor. <https://www.youtube.com/user/bolshoi>.

Sanal seyahatler

Artık yerinizden kalkmadan dünyanın her yerini ziyaret etmeniz mümkün. O zaman kendinizi keşiflerin en güzeline doğru yola çıkarın. Google Earth yardımıyla Volcanoes Milli Parkı ve Waikiki Plajı gibi Hawaii'nin en güzel noktalarını keşfedin. Uzak ülkelerde çok merak edilen ama görme fırsatı bulamadığınız destinasyonları video turlarla keşfedebilirsiniz. Örneğin Peru'daki İnka Antik Şehri Machu Picchu'nun 360° video teknolojisiyle çekilmiş görüntüleri ni Youtube üzerinden izleyebilirsiniz. Kaliteli seyahat çekimleriyle ün yapmış ikili Vaga Brother'ın Machu Picchu videosu <https://www.youtube.com/watch?v=IM8UR-aQveQ> adresinde.

Biraz daha maceracı bir ruh hâlindeyseniz, Mars'a sanal yolculuk yapabilirsiniz. Google ve NASA iş birliği sayesinde, Mars yüzeyinin üç boyutlu bir replikasını gezgin robot ve keşif aracı Curiosity ile turlayabilirsiniz. Bunun için gerekli web adresi ise <https://accessmars.withgoogle.com/#>

Sinema, tiyatro ve sanat performansı

İflah olmaz bir sinema severseniz, bugünleri sinema izleyerek ve sinema yazıları okuyarak geçirebilirsiniz. Open Culture, 1,150 filmi ücretsiz izleme şansı sunuyor. Arşiv, tarihin en büyük aktör, aktris ve yönetmenlerinin içinde yer aldığı klasik, indie, belgesel gibi farklı türlerde filmler içeriyor. Koleksiyonu oluşturan kategoriler ise şöyle: Komedi & Drama;

Film Noir, Korku ve Hitchcock, Western, Savaş Sanatları Filmleri, Sessiz Filmler, Belgeseller ve Animasyon. Oscar ödülü kazanan filmlerle Andrei Tarkovsky ve Charlie Chaplin filmleri ise ayrı kategorilerde verilmiş. Arşive <http://www.openculture.com/freemoviesonline> adresinden ulaşabilirsiniz.

Bugünlerde evden çıkamayan sanatseverlere bir güzel haber de İKSV'den geldi. Daha önce İstanbul Bienallerine katılan sanatçılarla işbirliği halinde, her cuma iki sanatçı filmini yedi günlüğüne dijital erişime açıyor. 30'u aşkın filmin yer aldığı seçki, İstanbul Bienali'nin web sitesinden ve Vimeo hesabından izlenebilecek.

Televizyonunuzda, masaüstü bilgisayarınızda veya mobil cihazınızda uzun metrajlı, yüksek kaliteli çağdaş

performans filmleri izlemek isterseniz OntheBoards.tv'ye abone olun. Yetenekli sanatçıların performanslarının yüksek kalitede çekimlerini yapan ve izleyicilere uzun metrajlı performans filmleri sunan On The Boards, performans sanatına ilgi duyanları ziyadesiyle tatmin edecek. Kumbaracı Yokuşu'nda sahneledikleri tiyatro oyunları ile ünlü tiyatro topluluğu Kumbaracı50, evden çıkamadığımız bu günlerde Youtube kanalları üzerinden evlerimize konuk oluyor. Hafta içi her gün 20:30-22:00 arasında gerçekleşen canlı sohbetlerde tiyatro üzerine tartışmalar, soru-cevap köşesi, oyun okumaları, tiyatro şarkıları gibi etkinlikler yer alıyor.

Eğitim ve öğretim platformları

Okullar kapalı olabilir ama Amazon açık. Çocuklarınızın hayal gücünü genişleten, öğrenmelerini kolaylaştıran sesli hikâyeleri ücretsiz olarak <https://stories.audible.com/start-listen> adresinden bilgisayarınızda, telefonunuzda veya tabletlerinizde dinleyebilirsiniz. Hazır evdeyken Khan Academy'nin www.khanacademy.org.tr sitesinde sunduğu kişiye özel öğrenim içeriklerini kullanabilirsiniz. Matematikten sosyal bilimlere ve İngilizceye pek çok konuyu kendi hız ve ihtiyacınız doğrultusunda öğrenebilir, kendinizi geliştirebilir, ders çalışabilir,

KOÇ AKADEMİ HERKESE AÇIK

Sadece Topluluk çalışanlarına özel olan Koç Akademi eğitim platformu ücretsiz olarak herkesin kullanımına açıldı. Artık Türkiye'deki herkes, Koç Akademi üzerinden, koronavirüsle ilgili faydalı birçok içeriğin yanı sıra, teknoloji ve kişisel gelişim gibi diğer alanlarda da faydalı içeriklere erişebilecek. Koronavirüsle birlikte değişen günlük rutininizde ihtiyaç duyduğumuz bilgi, faydalı öneri ve ipuçları <https://www.kocakademi.com/> adresinde...

sınava hazırlanabilir, çocuğunuza öğretebilirsiniz. Çevrimiçi öğrenciliğin almanın bir diğer yolu da Coursera eğitimlerinden geçiyor. Coursera'da dünyaca ünlü üniversitelerin en iyi profesörleri veya en büyük şirketlerin üst düzey yöneticileri tarafından verilen eğitimler pek çok alanda bilginizi üst seviyeye taşıyor. Ödüllü filmler, güncel ve eski yerli-yabancı diziler izlemek için Puhu TV'nin ücretsiz arşivinden de faydalanabilirsiniz. Akıllı TV, bilgisayar veya tablet gibi cihazlarda kullanabileceğiniz Puhu TV, romantik komediden yemek belgesellerine keyifle izleyeceğiniz bir içerik havuzuna sahip.

Spor, hobi ve eğlence

Evde kalmak, hareketsizlik anlamına gelmemeli. Gerek akıllı telefon uygulamalarıyla gerek kişisel sosyal medya veya Youtube hesapları üzerinden bedeninizi ve ruhunuzu beslemeniz mümkün. Yoga, HIIT, Barre (bale, yoga ve pilates elementlerinin bir arada kullanılarak vücudu güçlendirmeyi amaçlayan bir spor türü) veya 7 dakikalık egzersizleri kişisel ihtiyaçlarınıza göre ayarlayabildiğiniz telefon uygulaması Down Dog, evde hareketsiz kalmamanız için ideal seçenekler sunuyor. Daha derin pratikler için Zeynep İncir ve

Koç Topluluğu Spor Kulübü, evde zaman geçirmek zorunda olduğumuz günler için Instagram hesabından #HerYerdeFitKal hashtag'iyle online spor dersleri veriyor.

Gökçe Göksu'nun online yoga dersleri verdiği Yoga Candır adındaki Youtube kanallarından veya web adreslerinden ayrıntılı Tantrik Hatha dersleri alabilirsiniz.

Koç Topluluğu Şirketleri'nin bulunduğu illerde topluluk çalışanları ve aileleri için sportif, sosyal ve kültürel organizasyonlar düzenleyen Koç Topluluğu Spor Kulübü, evde zaman geçirmek zorunda olduğumuz günler için Instagram hesabından **#HerYerdeFitKal** hashtag'iyle online spor dersleri veriyor. Kick boks, yoga, pilates, fonksiyonel antrenman, aile yogası gibi dersler için kulübün Instagram hesabına bağlanmayı unutmayın. Spor sevdalılarına muhteşem bir hizmet sunan diğer bir platform da FitWell Premium programı. Üstelik

KoçAilem üyeleri kişiselleştirilmiş egzersizler, özel beslenme planları, ünlü koçların programları, su ve kalori takibiyle motivasyon sağlayan FitWell Premium'den 1 ay ücretsiz yararlanabiliyor.

Evde geçen günlerinize neşe ve lezzet katmak ve "Bu olağanüstü dönemde üretmeye nasıl devam ederiz?" sorusunun cevabını aramak için bir araya gelen Didem Şenol, Kemal Demirasal ve Tuba Şatana gibi yeme-içme dünyasına gönül vermiş kişilerin kurduğu Instagram hesabı Madem Evdeyiz'i de mutlaka takibe alın.

Bu önerimiz de çocuklu aileler için... SEK Dünyası Instagram hesabından miniklere "Masal Saati"ne başladı. Her pazartesi ve perşembe saat 20.00'de canlı olarak yayınlanacak program, Yekta Kopan'ın sesiyle çocukları unutulmaz bir yolculuğa çıkaracak.

Podcast'ler

Biraz nostaljik bir dünyanın kapılarını aralamak için herkesin çok severek hatırladığı 90'lar Türk pop müziğini mercek altına alan podcast serisi Yine Yeni Yeniden 90'lar'a kulak verin. 90'ların iyisine kötüsüne nur yağarken, bu on yılın bütününe geniş bir yelpazeden bakmak yerine gölgelerde kimlerin kaldığına bakan podcast yapımcıları, nostaljimizin kapısını aralayıp hatıraların etrafında dolanıyor.

Gazeteci Can Kozanoğlu ve Mirgün Cabas'ın yeni podcast serileri "Nereden Başlasam?" ise sağlıklı beslenme, moda tarihi ve göç gibi farklı disiplinlerin uzmanlarıyla yapılan söyleşileri ve tartışmaları gündeme taşıyor. Gazeteci Nilay Örnek, mikrofonu mesleklerini ustalıkla icra ettiğini düşündüğü insanlara yöneltiliyor ve "Nasıl Olunur?" sorusunu soruyor. "Nasıl Olunur?" podcast serisi şimdiye kadar Murathan Mungan'dan Aylin Aslım'a alanında ünlü ve yetenekli pek çok konuğu ağırladı ve Türkiye'de en çok dinlenen podcast'leri arasında.

İ Y İ L E Ş E C E Ğ İ Z